

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

2006

Julkaistu Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 2006

N:o 1295—1297

SISÄLLYS

N:o		Sivu
1295	Valtion eläkelaki	3929
1296	Laki valtion eläkelain voimaanpanosta	3972
1297	Laki valtion eläkerahastosta	3977

N:o 1295

Valtion eläkelaki

Annettu Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään valtion palveluksessa olevan työntekijän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osa-aikaeläkkeeseen, kuntoutukseen ja työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä työntekijän edunsaajan oikeudesta perheläkkeeseen.

2 §

Yleiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *palveluksella* tämän lain piiriin kuuluvaa virka- tai työsuhdetta sekä toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävää työtä;

2) *työntekijällä* kaikkia lain soveltamisen piiriin kuuluvia henkilöitä;

3) *työeläkelaillla* työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittuja lakeja ja eläkesääntöjä sekä muita niihin verrattavia säädöksiä, joissa määritellään työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva eläke;

4) *työeläkkeellä* työeläkelain mukaisia eläkkeitä;

5) *julkisten alojen eläkelaillla* tätä eläkelakia ja työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentin 1, 3 ja 5 kohdassa mainittuja lakeja;

6) *yksityisten alojen eläkelaillla* työntekijän eläkelakia ja mainitun lain 3 §:n 1 momentissa mainittuja lakeja;

7) *julkisten alojen eläkelaitoksella* Valtiokonttoria, kunnallista eläkelaitosta, evankelisluterilaisen kirkon keskusrahastoa ja Kansaneläkelaitosta sen henkilöstön eläkkeiden hoitajana;

8) *yksityisten alojen eläkelaitoksella* yksityisten alojen eläkelain mukaisesta eläketurvasta huolehtivaa eläkelaitosta;

HE 173/2006
StVM 37/2006
EV 174/2006

197—2006

895029

9) *tulevalla ajalla* sen vuoden alun, jona työkyvyttömyys alkaa ja työntekijän 63 vuoden iän tai tätä alemman eläke- tai eroamisiän täyttämiskuukauden viimeisen päivän välistä aikaa; sekä

10) *EY:n sosiaaliturva-asetuksella* neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä.

3 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan virka- tai työsuhteessa valtioon olevaan työntekijään. Työntekijällä, joka ei ole virka- tai työsuhteessa valtioon, on kuitenkin oikeus tämän lain mukaiseen eläketurvaan, jos muussa laissa niin erikseen säädetään.

Tätä lakia sovelletaan myös sellaiseen kirjalliseen tai suulliseen toimeksianto- tai konsulttisopimukseen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävään työhön, jossa työnpanoksen antaa ja rahallisen vastikkeen saa luonnollinen henkilö toimimatta yrittäjänä eikä toimintaa harjoiteta yhtiön tai muun yhteisön nimissä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna työntekijänä pidetään myös eduskuntaan virka- tai työsuhteessa olevaa henkilöä sekä eduskunnan oikeusasiamiestä ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiestä.

4 §

Lain soveltamisalan rajoitukset

Palveluksesta karttuu eläkettä tämän lain mukaisesti. Tämä laki ei kuitenkaan koske:

1) palvelusta ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 18 vuotta;

2) palvelusta sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 68 vuotta;

3) palvelusta, jonka perusteella on oikeus eläkkeeseen muun lain nojalla;

4) EY:n sosiaaliturva-asetuksen II osaston 13 artiklan 2 kohdan d-alakohdan mukaista

virkamiestä eikä sellaisena pidettävää tämän lain mukaiseen palvelukseen Euroopan unionin, Euroopan talousalueen tai Sveitsin alueelle otetun muun kuin Suomen, Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen valtion taikka Sveitsin kansalaisen tai Euroopan unionin alueella laillisesti asuvan kolmannen maan kansalaisen palvelusta;

5) valtion palvelukseen Euroopan unionin, Euroopan talousalueen taikka Sveitsin alueen ulkopuolelle otetun muun kuin Suomen kansalaisen palvelusta.

5 §

Poikkeavan eläketurvan järjestäminen

Tämän lain piirissä oleville työntekijöille voidaan järjestää lakisääteistä eläketurvaa parempi eläketurva sen mukaan kuin valtiovarainministeriö määrää. Valtion liikelaitoksen palveluksessa oleville työntekijöille poikkeava eläketurva voidaan järjestää liikelaitoksen esityksestä.

6 §

Eläkeoikeuden siirto Euroopan yhteisöihin

Työntekijällä on oikeus siirtää tämän lain mukainen eläkeoikeutensa Euroopan yhteisöihin siten kuin eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetussa laissa (165/1999) säädetään. Euroopan yhteisöihin siirtyvään ja sieltä palautettavaan eläkeoikeuteen sovelletaan eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain säännöksiä siltä osin kuin kyseisessä laissa on tämän lain säännöksistä poikkeavia säännöksiä.

7 §

Eläketurvan syntymisen tai eläkemaksujen maksuvelvollisuuden kiertämisen estäminen

Jos eläketurvan syntymisen tai eläkemaksujen maksuvelvollisuuden kiertämiseksi on oikeustoimelle annettu sellainen sisältö, joka

ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, on eläketurvan olemassaoloa tai eläkemaksujen maksuvelvollisuutta ratkaistaessa meneteltävä asian todellisen luonteen ja tarkoituksen mukaisesti. Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko työntekijään sovellettava tätä lakia, ratkaisee asian asianomaisen työnantajan tai työntekijän hakemuksesta Valtiokonttori. Valtiokonttori ratkaisee asian myös tilanteessa, jossa voidaan epäillä kysymyksessä olevan eläketurvan syntymisen tai eläkemaksujen maksuvelvollisuuden kiertäminen. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 162 §:ssä säädetään.

2 luku

Eläke- ja kuntoutusetuudet*Vanhuuseläke*

8 §

Oikeus vanhuuseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle jo mainittua aikaisemmin, jos hän on saavuttanut eroamisikänsä.

Työntekijällä on oikeus jäädä varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 62 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta tai lykätylle vanhuuseläkkeelle 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden jälkeen.

Varhennettuun ja lykättyyn vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä vanhuuseläkkeestä tässä laissa säädetään.

Vanhuuseläkkeen ja varhennetun vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä palveluksessa, josta hän jää eläkkeelle.

Jos työntekijä on kahdessa tai useammassa tämän lain mukaisessa palveluksessa ja hän päättää niistä yhden tai useamman jäädäkseen vanhuuseläkkeelle, hänelle myönnetään 4 momentin estämättä vanhuuseläkkeenä myös vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä jatkuvasta palveluksesta maksetuista työansioista karttunut eläke.

9 §

Vanhuuseläke varhennettuna samasta ajankohdasta muusta pohjoismaasta myönnetyn vanhuuseläkkeen kanssa

Sen estämättä, mitä 8 §:n 2 momentissa säädetään, työntekijälle voidaan hakemuksesta myöntää vanhuuseläke varhennettuna aikaisintaan 60 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan eläkkeen hakemista seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijällä on oikeus vanhuuseläkkeeseen 62 vuotta alemmassa iässä Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välisen valtioiden eläkejärjestelmien mukaisen eläkeoikeuden sopeuttamista koskevan sopimuksen (SopS 96/2002) perusteella. Tällöin eläkettä vähennetään 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua.

10 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Jos vanhuuseläke alkaa 63—68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos eläke myönnetään varhennettuna vanhuuseläkkeenä, eläkettä vähennetään pysyvästi 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkettä maksetaan ennen 63 vuoden iän täyttämiskuukautta seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*). Varhennusvähennys lasketaan eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 momentin lisäpäiväoikeuden perusteella saanut työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

Vanhuuseläkettä lykättäessä eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*). Lykkäyskorotus lasketaan 68 vuoden iän täyttä-

miskuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

11 §

Vanhuuseläkkeen alkaminen

Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke alkavat sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen tai varhennetun vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut palveluksen, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläkettä ja varhennettua vanhuuseläkettä ei kuitenkaan myönnetä ilman pätevää syytä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa 68 vuotta täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen maksetuista työansioista on hakemuksesta oikeus eläkkeeseen aikaisintaan työntekijän 68 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

12 §

Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää 63 vuotta. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

13 §

Vanhuuseläke julkisista eläkejärjestelmistä

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen, jos hän ennen 63 vuoden iän täyttämistä on saanut vanhuuseläkkeen, joka ajalta ennen 1 päivää tammi-

kuuta 1995 on karttunut 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudelta:

1) valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1296/2006) nojalla;

2) kunnallisen eläkelain voimaanpanolain (550/2003) nojalla;

3) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 13 §:n nojalla;

4) Suomen Pankin eläkesäännön nojalla;

5) evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (298/1966) nojalla;

6) ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain (521/1969) nojalla; tai

7) Ahvenanmaan maakunnan varoista soveltuvin osin valtion eläkesäännösten mukaisesti suoritettavaa eläketurvaa koskevan lainsäädännön nojalla.

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä 1 momentin perusteella on, että työntekijän tämän lain mukainen palvelus ei jatku. Tällöin vanhuuseläkeikänä pidetään 1 momentissa mainittujen säännösten tai eläkesäännön mukaista eläkeikää.

Jos työntekijä on saanut 1 momentissa tarkoitettujen säännösten tai määräysten perusteella varhennetun vanhuuseläkkeen, joka on ennen 1 päivää tammikuuta 1995 karttunut 11/60 prosenttia eläkeajaksi luetulta kuukaudelta, tämän eläkkeen saamisen eläkeikää pidetään myös hänen tämän lain mukaisena eläkeikänään.

Osa-aikaeläke

14 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä edellyttäen, että:

1) hän ei saa muuta omaan työskentelyyn perustuvaa eläkettä tai vastaavaa ulkomaista tai kansainvälisen järjestön tai Euroopan yhteisöjen toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta;

2) hänellä on välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista tämän lain piiriin kuuluvaa kokoaikaista palvelua yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta ja hänellä on ennen osa-aikaeläkkeen alkamisvuotta välit-

tömästi edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana tämän lain alaisia työansioita kolmena kalenterivuonna vähintään 12 000 euroa vuodessa; kokoaikaisena palveluna pidetään sellaista työtä, jossa työansiot ovat vähintään 1 000 euroa kuukaudessa;

3) hänen palveluksensa työaika ja ansio on vähentynyt niin, että työansiot osa-aikatyössä ovat yhteensä vähintään 35 prosenttia ja enintään 70 prosenttia ennen vähentämistä hänellä olleesta vakiintuneesta ansiosta, kuitenkin vähintään 229,34 euroa kuukaudessa, jolloin työajan vähentyminen ei saa merkittävästi poiketa työansioiden vähenemisestä; sekä

4) hän ei ole yhdenjaksoisesti poissa työstä kuutta viikkoa pitempää aikaa, mihin ei lueta vuosilomaa tai muuta siihen verrattavaa aikaa eikä aikaa, jolta maksetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista päivärahaa, liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) säännöksiin perustuvaa päivärahaa siltä osin kuin työntekijä on saanut mainittuja päivärahoja ja sairausajan palkkaa yhteensä enintään 12 kuukauden ajalta.

Jos työntekijän ansiotulojen vähentyminen poikkeaa työajan lyhentymisestä sen vuoksi, että kokoaikaisen ansiotyön ansiotuloon on sisällytynyt palkkaukseen kuuluvaa ylityökorvausta, sunnuntai-, yötyö- tai vuorolisää taikka muuta sellaista erityistä lisää tai korvausta, jota ei sisälly osa-aikatyöstä saatavaan ansiotuloon, tällainen lisä tai korvaus jätetään huomioon ottamatta 1 momentin 3 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä arvioitaessa.

Jos työntekijä on valtiollistamisen yhteydessä siirretty kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta valtion palvelukseen, otetaan 1 momentin 2 kohdassa mainittua kuuden kuukauden määräaika laskettaessa huomioon työntekijän valtiollistamista edeltänyt kunnallinen tai yksityinen palvelus ja kolmen vuoden ansioissa myös ansiot kunnallisesta tai yksityisestä palveluksesta.

15 §

Osa-aikaeläkkeen määrä

Osa-aikaeläkkeen määrä on 50 prosenttia

työeläkelakien alaisuuteen kuuluneen koko-aikatyön vakiintuneen ansion ja työeläkelakien alaisen osa-aikatyön ansion erotuksesta (*ansion alenema*).

Osa-aikaeläkettä määrättäessä vakiintuneena ansiona pidetään 63 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan ansiota, jonka perusteella työntekijän työkyvyttömyyseläke laskettaisiin, jos työntekijä osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä olisi tullut työkyvyttömäksi.

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain perusteella, tämän lain mukainen osa-aikaeläke on sama suhteellinen osuus 1 momentissa mainitusta ansiotulojen erotuksesta kuin tämän lain alaiset vakiintuneessa ansiossa huomioon otetut työansiot ovat niiden lakien vastaavista työansioista, joiden perusteella osa-aikaeläke myönnetään.

16 §

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä

Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä on 75 prosenttia työntekijälle osa-aikaeläkkeen alkamisajankohtaan mennessä karttuneista, työeläkelakien ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukaisista eläkkeistä. Jos eläkkeestä on vähennettävä ensisijainen etuus 73 tai 74 §:ssä tarkoitettulla tavalla, osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä lasketaan näin vähennetystä eläkkeestä. Osa-aikaeläkkeen enimmäismäärä tarkistetaan, jos osa-aikaeläkkeen saajalle myönnetään 73 tai 74 §:ssä tarkoitettu ensisijainen etuus tai tällaisen etuuden määrä muuttuu.

Edellä 1 momentissa mainittuun eläkkeeseen rinnastetaan eläke, joka työntekijälle on karttunut Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa maassa (*EU- tai ETA-maa*). Jollei mainitusta eläkkeestä saada tietoa, osa-aikaeläkkeen enimmäismäärää laskettaessa huomioon otettavana eläkkeenä voidaan käyttää sellaista laskennallista eläkettä, joka työntekijälle olisi karttunut, jos hänen vieraassa valtiossa työskentelynsä olisi ollut tämän lain mukaista palvelusta (*teoreettinen eläke*).

Jos työntekijällä on oikeus saada osa-aikaeläkettä myös muun työeläkelain mukaan ja 1 momentissa mainittu 75 prosentin enimmäismäärä vähentää osa-aikaeläkkeen määrää, vähennys tehdään näiden lakien kesken vakiintuneessa ansiotulossa huomioon otettujen työansioiden suhteessa.

17 §

Osa-aikaeläkkeen alkaminen

Osa-aikaeläke alkaa sitä seuraavan kuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 14 §:ssä säädetyt edellytykset. Osa-aikaeläkettä ei kuitenkaan myönnetä takautuvasti pidemmältä ajalta kuin kuuden kuukauden ajalta ennen sen hakemista seuraavaa kuukautta.

18 §

Osa-aikaeläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Osa-aikaeläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Valtiokonttorille:

- 1) työaikajärjestelyjensä muutoksista;
- 2) muista kuin virka- tai työehtosopimusten mukaisista palkan tarkistuksista;
- 3) virka- tai työsuhteen tai yrittäjätoiminnan päättymisestä tai uuden alkamisesta;
- 4) muutoksista yrittäjätoiminnassa;
- 5) uuden työeläkkeen tai vastaavan EU- tai ETA-maasta myönnetyn etuuden alkamisesta;
- 6) yli kuuden viikon mittaisesta työstä poissaolosta, jos poissaolo ei johdu vuosilomasta tai sellaisesta sairaudesta, jonka perusteella osa-aikaeläkkeen saaja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, sairausajan palkkaa, tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai liikennevakuutuslain nojalla myönnettyä ansionmenetykskorvausta; ja
- 7) ensisijaisen etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta.

19 §

Osa-aikaeläkkeen määrän tarkistaminen

Osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, jos:

- 1) osa-aikaeläkkeen saajan osa-aikatyön

aikaisissa ansiotuloissa on tapahtunut pysyvä muutos, joka olennaisesti poikkeaa yleisestä palkkakehityksestä; tai

2) osa-aikaeläkkeen saaja saa oikeuden osa-aikaeläkkeeseen sellaisen työeläkelain mukaan, jonka perusteella hänellä ei aiemmin ole ollut oikeutta osa-aikaeläkkeeseen.

Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta tai, jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, tästä päivästä.

Kun osa-aikaeläkkeen määrä tarkistetaan, vakiintuneena ansiotulona pidetään ansiotuloa, joka oli perusteena osa-aikaeläkettä ensimmäisen kerran määrättäessä.

20 §

Osa-aikaeläkkeen keskeyttäminen

Jos työntekijän osa-aikatyön ansio tai työstä poissaoloaika muuttuu tilapäisesti siten, etteivät osa-aikatyölle 14 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa säädetyt edellytykset täyty, keskeytetään osa-aikaeläkkeen maksaminen eläkkeensaajan ilmoituksesta tai Valtiokonttorin aloitteesta. Maksaminen keskeytetään seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen edellyttäen, että syy eläkkeen keskeyttämiselle on edelleen olemassa. Maksettu osa-aikaeläke peritään takaisin 130 §:ssä säädetyllä tavalla ajalta, jolta osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

Keskeytettyä osa-aikaeläkettä ryhdytään eläkkeensaajan ilmoituksesta maksamaan uudelleen siitä lukien, kun osa-aikaeläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Jos keskeytetyn osa-aikaeläkkeen uudelleen maksamista ei ole pyydetty kuuden kuukauden kuluessa osa-aikaeläkkeen keskeyttämisestä, eläke lakkautetaan keskeyttämisajankohdasta lukien.

21 §

Osa-aikaeläkkeen lakkauttaminen ja uudelleen alkaminen

Osa-aikaeläke lakkautetaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä ei enää täytä 14 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa säädetyjä eläkkeen saamisen edellytyksiä, jos

20 §:stä ei muuta johdu. Jos tämä päivä on kalenterikuukauden ensimmäinen päivä, osa-aikaeläke lakkautetaan kuitenkin tästä päivästä lukien. Osa-aikaeläke voidaan lakkauttaa myös takautuvasti.

Jos osa-aikaeläke on lakkautettu, työntekijällä on oikeus saada uudelleen osa-aikaeläke, kun hän täyttää sen saamisen edellytykset. Jos osa-aikaeläke on ollut lakkautettuna enintään kuusi kuukautta, lakkautetun osa-aikaeläkkeen jälkeistä uutta osa-aikaeläkettä määrättäessä käytetään vakiintuneena kokoaikatyön ansiona aikaisemman osa-aikaeläkkeen perusteena ollutta vakiintunutta ansiota.

22 §

Työkyvyttömyyseläke osa-aikaeläkkeen jälkeen

Jos osa-aikaeläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osa-aikaeläkettä, osa-aikaeläke otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen osasuorituksena.

23 §

Siirtyminen osa-aikaeläkkeeltä vanhuuseläkkeelle

Osa-aikaeläkettä saavan työntekijän vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että osa-aikatyö on päättynyt ja että hän ennen osa-aikaeläkkeen lakkaamista ja osa-aikatyön päättymistä on saavuttanut iän, jolloin hänellä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle.

Jos työntekijä jatkaa osa-aikatyön tekemistä täytettyään 68 vuotta, osa-aikaeläke muutetaan 68 vuoden iässä osa-aikaeläkkeen suuruiseksi vanhuuseläkkeeksi. Kun työntekijä lopettaa osa-aikatyön, vanhuuseläke lasketaan hakemuksesta uudelleen.

Työeläkekuntoutus

24 §

Oikeus työeläkekuntoutukseen

Alle 63-vuotiaalla työntekijällä on oikeus

saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

2) työntekijällä on työskentelystä saatuja ansioita siten, että hänen 63 §:ssä tarkoitettujen tulevan ajan ansionsa ovat vähintään 25 133,40 euroa; ja

3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuslain tai liikennevakuutuslain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, vakiintuminen työelämään sekä se, johtaako haettu ammatillinen kuntoutus todennäköisesti työntekijän terveydentilalle sopivassa työssä jatkamiseen tai työhön palaamiseen. Lisäksi tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon, lykkääkö ammatillinen kuntoutus työntekijän eläkkeelle jäämistä.

Työkyvyttömyyden uhkalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että työntekijälle lähivuosina ilman ammatillista kuntoutusta tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke tai osatyökyvyttömyyseläke, vaikka hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen toteutumisen mahdollisuudet otetaan huomioon.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tulevan ajan ansiot määräytyvät samoin kuin silloin, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille. Ansioita määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevia tuloja tai 63 §:n 4 momentissa tarkoitettuja tuloja.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisen työntekijän kuntoutukseen, joka on 35 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla työkyvytön. Tällöin tulevan ajan ansiot määräytyvät samoin kuin ne määräytyivät hänen työkyvyttömyyseläkettään laskettaessa.

25 §

Ammatillisen kuntoutuksen sisältö ja kuntoutussuunnitelma

Ammatillisella kuntoutuksella tarkoitetaan työkokeilua, työhön valmennusta, työhön tai ammattiin johtavaa koulutusta ja tukea elinkeinotoiminnan aloittamiseen tai jatkamiseen. Työntekijälle voidaan korvata ammatillisesta kuntoutuksesta aiheutuvat ja kuntoutumista tukevat välttämättömät ja tarpeelliset kustannukset.

Ennen ammatillisen kuntoutuksen käynnistämistä työntekijällä on oltava kuntoutussuunnitelma, jonka laatimista Valtiokonttori voi tukea.

26 §

Korvaus työhön valmennuksessa sattuneesta tapaturmasta tai saadusta ammattitaudista

Sellaisessa 25 §:n 1 momentissa tarkoitetussa työhön valmennuksessa, jossa kuntoutukseen osallistuva ei ole palvelussuhteessa valmennuksen järjestäjään, sattuneesta tapaturmasta tai saadusta ammattitaudista suoritetaan kuntoutettavalle korvaus valtion varoista soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin tapaturmavakuutuslaissa säädetään työtapaturmasta suoritettavasta korvauksesta. Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista tämän pykälän nojalla, käsittelee ensimmäisenä asteena Valtiokonttori.

27 §

Kuntoutusraha

Työntekijällä on oikeus kuntoutusraahan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on kokonaan tai osittain estynyt tekemästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi.

Kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi kuntoutushakemuksen tullessa vireille.

Jos työntekijä on jäänyt sairauslomalle työsuhteessa ollessaan ja kuntoutustarve oli olemassa jo sairausloman alkaessa, kuntoutusraha on kuitenkin yhtä suuri kuin niiden työeläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, joihin työntekijällä olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi sairausloman alkaessa.

28 §

Osakuntoutusraha

Jos työntekijä ansaitsee ammatillisen kuntoutuksen aikana enemmän kuin puolet vaikiintuneesta ansiostaan, kuntoutusrahan määrä on puolet 27 §:ssä tarkoitetusta kuntoutusrahasta.

29 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan kuntoutuskorotus

Jos työntekijä saa tämän lain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, hänellä ei ole oikeutta 27 §:n mukaiseen kuntoutusrahaan. Työkyvyttömyyseläkkeen saajalle maksetaan ammatillisen kuntoutuksen kestoajalta työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi kuntoutuskorotus. Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Osatyökyvyttömyyseläke voidaan maksaa ammatillisen kuntoutuksen ajalta täytenä eläkkeenä ja siten korotettuna kuin 1 momentissa säädetään.

30 §

Harkinnanvarainen kuntoutusavustus

Työntekijälle voidaan myöntää kuntoutusrahaa työkyvyttömyyseläkkeen suuruisena harkinnanvaraisena kuntoutusavustuksena kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Harkinnanvarainen kuntoutusavustus voidaan myöntää myös 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuntoutussuunnitelman laatimista varten.

Kuntoutusavustusta maksetaan enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden erikseen laskettuna kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Kuntoutusavustusta voidaan kuitenkin maksaa pidemmältäkin ajalta, jos se on kuntoutuksen turvaamiseksi perusteltua.

31 §

Kuntoutusrahan tai työkyvyttömyyseläkkeen saajan kuntoutuskorotuksen lakkauttaminen

Kuntoutusraha tai työkyvyttömyyseläkkeen saajalle maksettava kuntoutuskorotus voidaan lakkauttaa, jos sen saaja kieltäytyy ammatillisesta kuntoutuksesta tai keskeyttää tällaisen kuntoutuksen ilman pätevää syytä.

Työntekijällä ei ole oikeutta ilman pätevää syytä työkyvyttömyyseläkkeeseen ennen kuin hänen oikeutensa työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaiseen kuntoutusrahaan on päättynyt.

32 §

Valtiokonttorin ilmoitusvelvollisuus

Valtiokonttorin on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle ammatillisesta kuntoutuksesta sekä kuntoutusrahaa ja -korotusta koskevasta päätöksestään.

33 §

Kuntoutusta koskevat muut säännökset

Kuntoutusrahasta ja kuntoutuskorotuksesta sekä niiden saajasta on soveltuvin osin voimassa, mitä työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta tässä laissa säädetään.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 57 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi. Kuntoutusraha-

ajan aikaisesta työskentelystä karttuu uutta eläkettä siten kuin 53 §:ssä säädetään.

Työkyvyttömyyseläke

34 §

Työkyvyttömyysetuudet

Työntekijällä on oikeus heikentyneen työkyvyn perusteella työkyvyttömyyseläkkeeseen 63 vuoden iän täyttämiseen saakka, siten kuin tässä laissa säädetään. Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi.

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta, sovelletaan kuntoutustukeen ja sen saajaan.

35 §

Oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajaksi:

1) tullut palveluksen kestäessä kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna;

2) tullut palveluksen päätyttyä kykenemättömäksi, ottaen huomioon hänen jäljellä oleva työkykynsä, hankkimaan itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota hänen voidaan kohtuudella edellyttää tekevän.

Sovellettaessa 1 momentin 2 kohtaa otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Jos työkyky vaihtelee, otetaan huomioon työntekijän vuotuisen ansio.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työkyvyn heikentymisen arvioinnissa huomioon otettavista tekijöistä, 60 vuotta täyttäneen työntekijän, jonka työura on pitkä, työkyvyttömyyseläkeoikeutta arvioitaessa otetaan huomioon myös työn aiheuttama rasittuneisuus ja kuluneisuus sekä työn vaativuus ja vastuullisuus, jos nämä seikat

yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työnteon jatkamisen kohtuuttomaksi.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään joko täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään työntekijälle, jonka työkyvyn voidaan arvioida ainakin vuoden ajaksi heikentyneen vähintään kolmella viidesosalla. Jos työkyky on heikentynyt tätä vähemmän, mutta kuitenkin vähintään kahdella viidesosalla, myönnetään eläke osatyökyvyttömyyseläkkeenä.

36 §

Työkyvyttömyyseläke muun työeläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on tämän lain mukaisen palveluksen päätyttyä myönnetty myöhempään virka- tai työsuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuva työkyvyttömyyseläke muun työeläkelain mukaan. Tällöin tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään täytenä eläkkeenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä sen mukaan kuin sen perusteena oleva eläke on myönnetty.

37 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Ennen kuin Valtiokonttori tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistuttava siitä, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

38 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on eläketapahtumavuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitun eläkkeen ja 55 §:n mukaisen tulevan ajan eläkeosan yhteismäärä. Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

39 §

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa aikaisin-

taan sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun päivärahan ensisijaisuusajan päätymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa kuitenkin työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) eläkehakemus on tehty ennen kuin Kansaneläkelaitos on vahvistanut sairauspäivärahan ensisijaisuusajan ja eläkehakemuksen tekemistä seuraavan toisen kalenterikuukauden loppuun mennessä ei ole myönnetty vähintään kuukauden ajalta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa, joka kohdistuu työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan; tai

2) työkyvyttömyyden alkamisen jälkeiseen aikaan kohdistuva päiväraha-hakemus on hylätty eikä työntekijälle ole myönnetty hylkäämisen jälkeiseen aikaan kohdistuvaa vähintään kuukaudelta yhdenjaksoisesti maksettavaa päivärahaa.

Jos työntekijällä on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta, se otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa määrättäessä samalla tavalla kuin sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritusajkaan saakka.

40 §

Osatyökyvyttömyyseläkkeen alkaminen

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta.

41 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva maksaminen

Työkyvyttömyyseläkettä ei ilman pätevää syytä makseta takautuvasti pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneeltä kuudelta kuukaudelta.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, sitä ei makseta ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaista kun-

toutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) perusteella.

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään taikautuvasti osatyökyvyttömyyseläkkeenä tai täytenä työkyvyttömyyseläkkeenä 39 §:n 2 momentin perusteella ja samalta ajalta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa, työkyvyttömyyseläkettä maksetaan tältä ajalta päivärahan määrän ylittävä osa.

42 §

Kuntoutustuen kesto aika

Jos työntekijän työkyky on heikentynyt määräaikaisesti ainakin vuoden ajaksi, hänellä on oikeus saada kuntoutustukea työkykynsä palauttamiseksi niin pitkältä ajalta kuin hänen arvioidaan olevan työkyvytön tässä laissa tarkoitettulla tavalla.

Kuntoutustukea myöntäessään Valtiokonttorin on varmistuttava siitä, että työntekijälle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle työntekijälle myös hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelun ajaksi.

43 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuus

Työkyvyttömyyseläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Valtiokonttorille työkykynsä palautumisesta, ryhtymisestään ansiotyöhön ja kuntoutuksen keskeyttämisestä.

44 §

Selvitys työkyvyttömyyden jatkumisesta

Jos Valtiokonttorilla on perusteltua syytä olettaa, että työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky on palautunut, eläkkeensaaja on velvollinen käymään Valtiokonttorin määräyksestä työkyvyttömyyden jatkumisen sel-

vittämistä varten tutkittavana Valtiokonttorin nimeämän laillistetun lääkärin luona tai Valtiokonttorin osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Valtiokonttorin on tällöin korvattava tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

45 §

Työkyvyttömyyseläkeoikeuden tarkistaminen

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu, hänen oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeeseen tarkistetaan hänen hakemuksestaan tai Valtiokonttorin aloitteesta.

Työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyvyn muuttumista tai palautumista arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän työansioissa tapahtuneet muutokset. Työntekijällä ei ole oikeutta täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin hänen työansionsa ovat enemmän kuin 40 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltäneestä vakiintuneesta keskiansioista, eikä osatyökyvyttömyyseläkkeeseen aikana, jolloin hänen työansionsa ovat enemmän kuin 60 prosenttia mainitusta keskiansioista.

46 §

Työkyvyttömyyseläkkeen määrän muuttaminen

Jos täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada osatyökyvyttömyyseläkettä ja muutoksen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden, täysi työkyvyttömyyseläke muutetaan osatyökyvyttömyyseläkkeeksi muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Jos osatyökyvyttömyyseläkettä saavan työntekijän työkyky muuttuu siten, että hänellä on oikeus saada täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja muutoksen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden, osatyökyvyttömyyseläke muutetaan täydeksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Täysi työkyvyttömyyseläke alkaa siten kuin 39 §:ssä säädetään. Osatyökyvyt-

tömyyseläkettä maksetaan täyden työkyvyttömyyseläkkeen alkamiseen saakka.

47 §

Työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttaminen

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky palautuu siinä määrin, ettei hän enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, työkyvyttömyyseläke lakkautetaan työkyvyn palautumista seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työkyvyttömyyseläke lakkautetaan tai kuntoutustuki päättyy, eläkettä voidaan työhön paluun tukemiseksi jatkaa osatyökyvyttömyyseläkkeen suuruisena kuntoutustukena vuotta lyhyemmältäkin ajalta.

48 §

Työkyvyttömyyseläkkeen maksamisen keskeyttäminen

Työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos eläkkeensaaja:

1) on ansiotyössä ja tästä työstä saadut työansiot ovat tilapäisesti yli 60 prosenttia työkyvyttömyyden alkamista edeltäneestä vaikiintuneesta keskiansiosta;

2) ei suostu Valtiokonttorin 44 §:n mukaan määräämään tutkimukseen; ei kuitenkaan, jos kieltäytymiseen on hyväksyttävä syy;

3) ei toimita 44 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen tuloksia Valtiokonttorille sen määräämässä kohtuullisessa ajassa; tai

4) kieltäytyy Valtiokonttorin järjestämästä kuntoutuksesta tai koulutuksesta ilman pätevää syytä.

49 §

Työkyvyttömyyseläkkeen takautuva tarkistaminen, lakkauttaminen tai keskeyttäminen

Eläke voidaan lakkauttaa tai tarkistaa taikka sen maksaminen voidaan keskeyttää takautuvasti enintään vuoden ajalta. Tämä vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemusta tai Valtiokonttorin tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos työkyvyttömyyselä-

keen maksaminen on ollut keskeytettynä, eläke kuitenkin tarkistetaan tai lakkautetaan keskeyttämisaikakohdasta lukien.

50 §

Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi ja oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana karttuneeseen uuteen eläkkeeseen

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta tai tätä alemman eläkeiän, virkasuhteessa olevan eläkkeen saajan osalta kuitenkin viimeistään hänen saavuttaessaan eroamisikänsä.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella ansaittuun eläkkeeseen hakemuksesta aikaisintaan siitä ajankohdasta, jona työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, jolloin edellytyksenä on, ettei työntekijä ole enää siinä palveluksessa, josta hän on siirtymässä eläkkeelle.

Eläke lasketaan työkyvyttömyyseläkkeenä, mutta myönnetään vanhuuseläkkeenä 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt 63 vuotta ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitettua ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt 63 vuotta.

51 §

Ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, Valtiokonttorin on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä

niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi Valtiokonttorin on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

3 luku

Eläkkeen määräytyminen

52 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

- 1) 59 §:n mukaisista työansioista, jotka työntekijä on ansainnut 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 68 vuotta;
- 2) 62 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta; ja
- 3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen ajalta.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika on luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 55 §:ssä säädetään.

53 §

Eläkkeen karttumisprosentit

Eläkettä karttuu 59 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*):

- 1) 1,5 prosenttia sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 53 vuotta;
- 2) 1,9 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuotta;
- 3) 4,5 prosenttia sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 63 vuotta, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 68 vuotta.

Jos 1 momentissa mainittu karttumisprosentti muuttuu kalenterivuoden aikana, eläkkeen karttuminen määräytyy keskimääräisen karttumisprosentin mukaan muista kuin vanhuuseläkkeen alkamisen jälkeen ansaituista

ansioista. Keskimääräinen karttumisprosentti lasketaan ottamalla 1 momentissa mainitut karttumisprosentit huomioon niiden kalenterivuoteen sisältyvien kalenterikuukausien lukumäärän suhteessa, joihin karttumisprosentit kohdistuvat.

Jos työntekijä työskentelee muussa EU- tai ETA-maassa kuin Suomessa 53 vuotta täytettyään, teoreettiseen eläkkeeseen lisätään 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin ja 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun karttumisprosentin erotuksen perusteella laskettu erillinen lisä. Erillinen lisä lasketaan Suomessa ansaittujen työansioiden perusteella.

54 §

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia siitä 62 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta, jonka työntekijä saa kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta.

55 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 63 vuoden iän tai tätä alemman eläkeiän tai eroamisiän (*tuleva aika*). Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 63 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

- 1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;
- 2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

56 §

Eläkkeen karttuminen eläkkeen aikana tehdystä työstä

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia niistä eläkkeen perusteena olevista vuosiansioista, jotka eläkkeensaaja ansaitsee työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen tai vanhuuseläkkeen taikka niitä vastaavan ulkomailta maksettavan eläkkeen aikana.

57 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään vanhuuden tai työkyvyttömyyden perusteella uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

Jos työntekijä sai tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen lisäksi muun työeläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tämän lain mukainen tulevan ajan ansio on sama suhteellinen osuus työntekijän saamien työkyvyttömyyseläkkeiden tulevan ajan ansioista kuin tämän lain mukaisten työansioden osuus on työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä 63 ja 65 §:n mukaisena tarkasteluajana.

Uutta eläkettä laskettaessa eläkkeeseen

oikeuttavaksi ei lueta eläkkeellä oloaikaa, jolta työntekijä on saanut työkyvyttömyyseläkettä aiheuttomasti.

58 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 62 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 53 ja 54 §:n mukaisesti.

Osa-aikaeläkeajalta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa siitä 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansion alenemasta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkeajalta karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläkettä määrittäessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke, eläke lasketaan tulevalta ajalta 55 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

59 §

Eläkkeeseen oikeuttavat työansiot

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrittäessä otetaan huomioon palkka tai muu vastike, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan eläkkeen perusteena olevaan työansioon kuuluvaksi myös silloin, kun sen suorittaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (*sijaismaksaja*).

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna vastikkeenä ei pidetä:

- 1) työnantajalta saatua henkilökuntaetua;
- 2) virka- tai työmatkasta saatua päivärahaa tai muuta kustannusten korvausta;

3) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua odotusajan palkkaa;

4) työsopimuksen tai virkasuhteen päättämisestä maksettavaa korvausta tai muuta vahingonkorvausta;

5) työntekijälle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella suoritettavista korvauksista sekä muista etuuksista annetussa laissa (651/1993) tarkoitettuja korvauksia ja muita etuuksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/1993) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia; tai

6) muuta palveluksen perusteella annettavaa etua tai suoritusta, joka ei ole työstä sovittua vastiketta.

60 §

Eläkkeeseen oikeuttavat työansiot ulkomaan-työssä

Jos työntekijä lähetetään Suomesta ulkomaille työskentelemään, eläkkeen perusteena olevana työansiona on 59 §:ssä säädetystä poiketen pidettävä sitä palkkaa, jota vastaavasta työstä Suomessa olisi maksettava. Jos vastaavaa työtä Suomessa ei ole, työansiona pidetään sitä palkkaa, jonka muutoin voidaan katsoa vastaavan sanottua työtä.

61 §

Työntekijän eläkemaksun vähentäminen vuosiansiosta

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota määrättäessä kunkin vuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle vuodelle vahvistettua 136 §:ssä tarkoitettua työntekijän eläkemaksua.

62 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattomat ajat oikeuttavat eläkkeeseen, jos työntekijällä on ennen eläketapahtuma-

vuoden alkua työeläkelakien mukaisia vakuutettuja työansioita vähintään 12 566,70 euroa.

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

1) 117 prosenttia äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahan perusteena olevasta sairausvakuutuslain mukaisesta työtulostosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle ja 17 prosenttia siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työnantajalle;

2) 75 prosenttia vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu 63 vuoden iän täyttämiskauden loppuun mennessä;

4) 65 prosenttia julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen ansiotuen perusteena olevasta ansiosta;

5) 65 prosenttia työttömyysturvalain 10 luvussa tarkoitetun koulutuspäivärahan perusteena olevasta ansiosta;

6) 65 prosenttia aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen aikuiskoulutustuen perusteena olevasta ansiosta;

7) 65 prosenttia työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaisen kuntoutusrahan tai tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella myönnetyn ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansiosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle; ei kuitenkaan, jos kuntoutusraha on maksettu eläkkeen lisänä;

8) 65 prosenttia sairauspäivärahan, osasai-

rauspäivärahan ja erityishoitorahan perusteena olevasta sairausvakuutuslaissa tarkoitetusta työtulosta siltä ajalta, jolta etuus on maksettu työntekijälle, kuitenkin siten, että osasairauspäivärahan perusteena oleva tulo on puolet sairauspäivärahan perusteena olevasta työtulosta;

9) 65 prosenttia tapaturma-, liikenne- tai sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukaisen ansionmenetykskorvauksen perusteena olevasta työansioista siltä ajalta, jolta päiväraha on maksettu työntekijälle; ei kuitenkaan siltä osin kuin eläkettä karttuu samasta syystä 8 kohdan mukaisesti.

Jos 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, eläkkeen perusteena on 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, etuuden perusteena olevana tulona pidetään työntekijälle maksetun vähimmäispäivärahan määrää.

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista muuta eläkettä kuin osa-aika- tai perhe-eläkettä.

Jos eläkkeensaajalla on oikeus eläkkeeseen kahden tai useamman työeläkelain mukaan, 1—4 momentissa mainituista ansioista karttuneen eläkkeen osan käsittelee ja ratkaisee 109 §:ssä tarkoitettu viimeinen eläkelaitos tai jos viimeistä eläkelaitosta koskevia säännöksiä ei sovelleta, työntekijän eläkelain 106 §:ssä tarkoitettu eläkelaitos tai jos työntekijällä ei ole yksityisten eläkelakien mukaisia työansioita, se eläkelaitos, jossa eläketurva on järjestetty viimeisen ansiotyön perusteella. Vastuu näiden etuuksien perusteella karttuneesta eläkkeestä jaetaan eläkelaitosten kesken siten kuin työntekijän eläkelain 178 §:ssä säädetään.

63 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat

työansiot (*tulevan ajan ansiot*) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluaika*). Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen ja 4 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon:

1) äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainrahan perusteena oleva tulo 62 §:n 3 momentissa mainitun suuruisena; ja

2) muut 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomalta ajalta saatujen etuuksien perusteena olevat tulot 100 prosentin suuruisena.

Jos 1 momentissa tarkoitettu etuus on ansiotulojen puuttumisen tai niiden vähäisyyden vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon 523,61 euroa kuukaudessa. Jos etuus on työhön paluun vuoksi maksettu vähimmäispäivärahan suuruisena, tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan huomioon työntekijälle maksettu vähimmäispäiväraha.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana maksettu:

1) työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, työmarkkinatukea tai peruspäivärahan suuruista koulutuspäivärahaa; tai

2) julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain mukaista koulutustukea perustukena.

Sairausvakuutuslain mukainen päiväraha otetaan huomioon 4 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos se on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 62 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

64 §

Lapsenhoitoajan vaikutus tulevan ajan eläkkeeseen

Jos työntekijän työansiot ovat 63 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tarkasteluaikana hänen vakiintunutta ansiotasoaan pienemmät alle kolmivuotiaan lapsen hoitamisen vuoksi ja jos tällä seikalla olisi vähintään 20 prosentin vaikutus hänen työeläkelakien mukaisen eläkkeensä määrään, pidetään työntekijän hakemuksesta hänen 63 §:n 1 momentin mukaisena työansionaan sitä työansiota, jota lapsenhoitoaika ei ole pienentänyt. Tällöin työansioita otetaan kuitenkin huomioon enintään kymmeneltä viimeiseltä vuodelta.

65 §

Tulevan ajan eläkkeen määräytyminen alle viiden vuoden ansioiden perusteella

Jos työntekijällä on eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, palkattomilta ajoilta saadun etuuden perusteena olevia tuloja tai 63 §:ssä tarkoitettuja tulevan ajan ansioita vain työkyvyttömyyden alkamisvuonna tai sitä edeltävänä vuonna, tulevan ajan ansiota määrätessä otetaan huomioon myös työkyvyttömyyden alkamisvuoden ansiot sen kuukauden loppuun asti, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi.

Jos työntekijä on tullut työkyvyttömäksi ennen sen kalenterivuoden päättymistä, jona hän täyttää 23 vuotta, tarkasteluaika on 18 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alkamisen ja työkyvyttömyyden alkamiskauden päättymisen välinen aika. Tällöin tulevan ajan ansio kuukautta kohden on tänä tarkasteluaikana saatujen 63 §:ssä tarkoitettujen tulevan ajan ansioiden summa, joka jaetaan samaan ajanjaksoon sisältyvien kuukausien lukumäärällä, kuitenkin enintään 60:llä.

66 §

Tulevan ajan ansion jakautuminen

Jos työntekijän eläkkeessä otetaan huo-

mioon tuleva aika useamman eri työeläkelain perusteella, tämän lain alainen tulevan ajan ansio on yhtä suuri osa tulevan ajan ansioiden yhteismäärästä kuin tämän lain alaisten työansioiden osuus on työeläkelakien mukaisten ansioiden yhteismäärästä 63 tai 65 §:n mukaisena tarkasteluaikana.

67 §

Eläke entisin perustein

Jos tämän lain mukaista kuntoutusrahaa saaneelle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin kuntoutusrahakauden päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, työkyvyttömyyseläke määrätään siten kuin se olisi määrätty, jos työkyvyttömyys olisi alkanut kuntoutusrahakauden alkaessa.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään työkyvyttömyyseläke sellaisen uuden työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin ensiksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, uusi työkyvyttömyyseläke määrätään samoin perustein kuin ensiksi myönnetty työkyvyttömyyseläke. Samoin menettellään myöhemmin, jos uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi työkyvyttömyyseläke.

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myönnetään vanhuuseläke, joka alkaa ennen kuin työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut kaksi vuotta, vanhuuseläke määrätään samoin perustein kuin edellä mainittu työkyvyttömyyseläke.

68 §

Ulkomaisen eläkkeen tai sitä vastaavan etuuden vähentäminen

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus,

jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, siltä osin kuin se perustuu samaan työansioon kuin tämän lain mukainen eläke.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

69 §

Eläkkeen karttumisen eläketapahtumavuodelta

Jos työntekijällä on tämän lain mukaisia ansioita vähintään kolmena perättäisenä kalenterivuotena ennen eläketapahtumavuotta kunakin vuonna vähintään 6 000 euroa, eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansioista. Edellisen vuoden ansiot kerrotaan eläketapahtumavuoden alusta eläketapahtumakuukauden loppuun olevien kuukausien määrällä ja jaetaan luvulla 12.

Jos eläketapahtumavuotta edeltäneen vuoden ansiot kuitenkin poikkeavat kahden sitä edeltäneen vuoden keskiansioista yli 10 prosenttia tai jos työntekijällä on eläketapahtumavuoden aikana ollut oikeus 62 §:n tai valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaisiin etuuksiin, ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään, vaan eläke karttuu eläketapahtumavuodelta eläketapahtumaan mennessä maksetuista tämän lain mukaisista ansioista.

70 §

Palkkakerroin

Tässä laissa säädetyt ansiorajat ja rahamäärät tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien kertoimella, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,8 ja hintatason muutoksen painokerroin on 0,2 (*palkkakerroin*). Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa palkkakertoimen vuosittain työntekijän eläkelain 100 §:n nojalla.

Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

Tämän lain ansiorajat ja rahamäärät vastaavat 1 momentissa tarkoitettun palkkakerroimen arvoa yksi (1,000) vuonna 2004.

71 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Työntekijän työkyvyttömyyseläkkeeseen ja kuntoutustukeen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä työkyvyttömyyseläkkeen tai kuntoutustuen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta.

Kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnetyn tämän lain mukaisen eläkkeen määrän perusteella. Korotus määrätään työntekijän iän mukaan korotusvuoden alussa siten, että korotusprosentti on 21, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—26-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä. Korotusta ei lisätä, jos työntekijä on korotusvuoden alussa täyttänyt 55 vuotta. Kertakorotusta ei lisätä kuntoutuskorotukseen.

72 §

Elinaikakerroin

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen vuoden 2009 jälkeen siten, että vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos vanhuuseläke alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 62 vuoden iässä tai sen jälkeen, eläke tarkistetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodeksi vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, eläke tarkistetaan kuitenkin elinaikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi.

Elinaikakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijän eläkelain 83 §:n nojalla vahvistamaa elinaikakerrointa.

73 §

Eläkkeestä vähennettävät ensisijaiset etuudet

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään seuraavat ensisijaiset etuudet:

1) tapaturmavakuutuslakiin perustuva päiväraha tai tapaturmaeläke;

2) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus tai eläke;

3) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetykskorvaus;

5) sotilasvammalain (404/1948) nojalla myönnetty elinkorko; ja

6) sotilastapaturmalain (1211/1990) nojalla myönnetty päiväraha tai tapaturmaeläke.

Jos työntekijällä on oikeus 1 momentissa mainittuun etuuteen, tämän lain mukaisena eläkkeenä maksetaan kaikkien työeläkkeiden yhteismäärän ja 1 momentissa mainitun etuuden erotuksesta yhtä suuri osa kuin tämän lain mukainen eläke on kaikista työeläkkeistä.

Ensisijaisena etuutena pidetään myös 1 momentissa tarkoitettua etuutta vastaavaa muusta valtiosta maksettavaa etuutta. Jos työntekijän eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika kahden tai useamman EU- tai ETA- taikka sosiaaliturvasopimusmaan eläkelainsäädännön mukaan, tulevan ajan päällekkäisyys estetään siten, että tulevaa aikaa myönnetään tämän lain mukaan siinä suhteessa kuin työntekijän työeläkelakien mukainen vakuutusaika on kaikkien tulevan ajan myöntävien maiden vakuutusaikaan.

74 §

Ensisijaisen etuuden muutoksen vaikutus eläkkeen määrään

Jos eläkkeensaajalle myönnetään ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin 75 §:ssä säädetyn indeksitarkistuksen vuoksi, eläkkeen määrä tarkistetaan. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos

tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa tai ansionmenetykskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen tapaturman tai liikennevahingon perusteella.

Eläke tarkistetaan siitä ajankohdasta, josta 1 momentissa tarkoitettu etuus myönnetään tai josta etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu. Jos eläkkeensaajalle myönnetään 73 §:n 3 momentissa tarkoitettu etuus ulkomailta tai sen määrä muuttuu, eläkkeen määrä tarkistetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka aikana Valtiokonttori saa tiedon tällaisen etuuden myöntämisestä tai muuttumisesta.

Eläkkeen määrää ei tarkisteta, jos ensisijainen etuus myönnetään tai sen määrä muuttuu enintään neljän kuukauden ajaksi etuuden alkamisesta tai sen muuttumisesta laskettuna.

75 §

Eläkkeen indeksitarkistus

Tämän lain mukaista eläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijän eläkelain 98 §:ssä säädetään.

4 luku

Perhe-eläke

76 §

Oikeus perhe-eläkkeeseen

Työntekijän kuoltua suoritetaan hänen edunsaajilleen hakemuksesta perhe-eläkettä sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Perhe-eläkkeen suorittamisen edellytyksenä on, että työntekijällä (*edunjättäjällä*) oli oikeus tämän lain mukaiseen eläkkeeseen tai että hän sai sitä.

77 §

Edunsaajat

Edunsaajia ovat leski, entinen puoliso ja lapset. Perhe-eläke maksetaan leskeneläkkeenä ja lapseneläkkeenä.

Perhe-eläkkeeseen ei ole oikeutta henkilöllä, joka on rikoksella tahallisesti aiheuttanut edunjättäjän kuoleman.

78 §

Lesken eläkeoikeus

Leskellä on oikeus leskeneläkkeeseen, jos:
1) hän oli solminut avioliiton edunjättäjän kanssa ennen kuin tämä oli täyttänyt 65 vuotta; ja

2) hänellä on tai on ollut yhteinen lapsi edunjättäjän kanssa.

Leskeneläkkeeseen on oikeus myös sellaisella leskellä, jonka avioliitto on solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjättäjä 65 vuotta, jos avioliitto oli jatkunut vähintään viisi vuotta, jos:

1) leski oli edunjättäjän kuollessa täyttänyt 50 vuotta; tai

2) leski sai edunjättäjän kuollessa työeläkelain tai kansaneläkelain (347/1956) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, joka oli jatkunut vähintään kolmen vuoden ajan.

Leskellä ei ole oikeutta leskeneläkkeeseen 1 momentin nojalla, jos lapsi on annettu ottolapseksi perheen ulkopuolelle ennen edunjättäjän kuolemaa, eikä sellaisen edunjättäjän lapsen perusteella, jonka leski on ottanut ottolapsekseen edunjättäjän kuoltua.

Jos leskellä on aikaisemman avioliiton perusteella oikeus saada työeläkelain mukaista eläkettä vastaavaa perhe-eläkettä, hänellä ei ole oikeutta uuteen perhe-eläkkeeseen.

79 §

Entisen puolison eläkeoikeus

Edunjättäjän entisellä puolisoilla on oikeus leskeneläkkeeseen, jos edunjättäjä oli kuollessaan tuomioistuimen lainvoimaisen pää-

töksen tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella velvollinen määrärajoihin maksamaan hänelle elatusapua. Entisestä puolisoista ja hänen oikeudestaan leskeneläkkeeseen on soveltuvin osin voimassa, mitä leskestä ja lesken oikeudesta leskeneläkkeeseen säädetään.

80 §

Lapsen eläkeoikeus

Lapseneläkkeeseen on oikeus edunjättäjän kuollessa alle 18-vuotiaalla:

1) edunjättäjän lapsella; ja

2) lesken lapsella, joka asui edunjättäjän kuollessa tämän ja lesken kanssa samassa taloudessa.

Lapseneläke myönnetään ensisijaisesti oman vanhemman jälkeen. Lapseneläkkeeseen ei ole oikeutta useamman kuin kahden edunjättäjän jälkeen samanaikaisesti. Jos kahden edunjättäjän jälkeen lapseneläkettä saavalle lapselle myönnetään myöhemmin lapseneläke oman vanhemman jälkeen, muun edunjättäjän jälkeen ensiksi myönnetty lapseneläke lakkaa siitä ajankohdasta, josta oman vanhemman jälkeen myönnettävä lapseneläke alkaa.

81 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Kun perhe-eläkkeen perusteena on vanhuuseläke, se otetaan huomioon 72 §:n mukaisella elinaikakertoimella muuntamattomana. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema uusi eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa mainittua eläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 73 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 71 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 71 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotus-hetkellä.

82 §

Lesken ja entisen puolison eläkkeen määrä

Leskeneläkkeen määrä perhe-eläkkeen perusteesta on, jollei 2 momentista tai 85—88 §:stä muuta johdu:

- 1) 6/12, jos edunsaajana on leski yksin tai leski ja yksi lapsi;
- 2) 5/12, jos edunsaajana on leski ja kaksi lasta;
- 3) 3/12, jos edunsaajana on leski ja kolme lasta; sekä
- 4) 2/12, jos edunsaajana on leski ja neljä tai useampia lapsia.

Edunjättäjän entisen puolison perhe-eläkkeen suuruus määrätään siten, että sen osuus 1 momentin mukaisesti lasketusta leskeneläkkeen määrästä on sama kuin mitä 60 prosenttia edunjättäjän entiselle puolisolleen maksamasta elatusavusta on 81 §:ssä tarkoitettua edunjättäjän eläkkeestä. Jos edunsaajana on myös leski, entisten puolisoitten perhe-eläkkeiden yhteismäärä on enintään puolet leskeneläkkeestä. Yhteismäärä vähennetään leskeneläkkeestä ja jaetaan entisten puolisoitten kesken elatusapujen suhteessa.

83 §

Lapseneläkkeen määrä

Lapseneläkkeen yhteismäärä perhe-eläkkeen perusteesta on, jollei 85 §:stä muuta johdu:

- 1) 4/12, jos lapsia on yksi;
- 2) 7/12, jos lapsia on kaksi;
- 3) 9/12, jos lapsia on kolme; sekä
- 4) 10/12, jos lapsia on neljä tai useampia.

Lapseneläkkeen yhteismäärä jaetaan tasan edunsaajina olevien lasten kesken.

84 §

Perhe-eläkkeen tarkistaminen

Perhe-eläkkeen määrä ja sen jakautuminen edunsaajien kesken tarkistetaan, jos edunsaajien lukumäärä muuttuu. Tarkistaminen tehdään muutosta seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan myös, kun perhe-eläkkeen perusteena olevaan työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään 81 §:n 4 momentin mukaisesti kertakorotus. Tällöin perhe-eläke tarkistetaan samasta ajankohdasta kuin kertakorotus lisätään.

85 §

Perhe-eläkkeestä vähennettävät etuudet

Perhe-eläkkeestä vähennetään 73 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia vastaava perhe-eläke tai korvaus. Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan, jos edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai työeläkelakien mukainen perhe-eläke ja tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä 73 ja 74 §:ssä säädetään.

86 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Työeläkelakeihin perustuvat eläkkeet, joita

leski saa ansiotyön perusteella, vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 73 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Leskeneläkettä vähennetään edunjättäjän kuolemaa seuraavan seitsemännen kalenterikuukauden alusta. Kuitenkin, jos leski on edunjättäjän kuollessa täyttänyt 65 vuotta tai saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken eläkettä vähennetään edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajkaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain mukaisista.

Jos Valtiokonttori antaa lesken laskennallisen eläkkeen määrän tiedoksi muulle eläkelaitokselle muun työeläkelain mukaisen leskeneläkkeen määräämistä varten, leskellä on oikeus pyynnöstä saada Valtiokonttorilta päätös laskennallisen eläkkeensä määrästä.

87 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 86 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 86 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on:

1) 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 81 §:n perusteella laskettu eläke ja muut työeläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän;

2) edunjättäjän 81 §:n perusteella lasketun eläkkeen ja muiden työeläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos näiden työeläkkeiden yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa;

3) 324,77 euroa, jos 1 kohdassa mainitut työeläkkeet yhteensä ovat enintään 324,77 euroa.

Eläkkeen vähentämisen perustetta määrätessä otetaan huomioon työeläkkeitä vastaava ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 86 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

Jos leskellä on oikeus saada tämän lain mukaisen leskeneläkkeen lisäksi muun työeläkelain mukaista leskeneläkettä, tämän lain mukaisesta leskeneläkkeestä vähennetään määrä, joka on yhtä suuri osa edellä tarkoitettusta vähennyksestä kuin tämän lain mukainen leskeneläke on kaikista työeläkelakien mukaisista leskeneläkkeistä.

Leskeneläkettä vähennettäessä leskeneläke muunnetaan 72 §:n mukaisella elinaikakertomella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona leskeneläkettä vähennetään.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityis-tilanteissa

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset

ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 86 §:n mukaisesti määrätty eläke.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu keskimääräinen ansiotulo lasketaan lesken kuudelta kuukaudelta ennen hakemuksen tekemistä saamista ansioista ja eläkkeen vähentäminen 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tehdään aikaisintaan tämän takautuvan jakson alusta.

Leskeneläke tarkistetaan, jos lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty. Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, jos leskelle myönnetään työeläkelätkien mukainen eläke muuna kuin osa-aika-eläkkeenä.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

89 §

Perhe-eläkkeen alkaminen ja takautuva maksaminen

Perhe-eläkettä maksetaan edunjättäjän kuolemaa seuraavan kalenterikuukauden alusta. Edunjättäjän kuoleman jälkeen syntyneelle lapselle perhe-eläkettä maksetaan lapsen syntymää seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Perhe-eläkettä ei makseta takautuvasti ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneen kuuden kuukauden ajalta.

90 §

Perhe-eläkkeen myöntäminen määräajaksi

Jos edunjättäjän kuolemasta ei voida esittää

selvitystä, mutta on todennäköistä, että edunjättäjä on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, perhe-eläke voidaan myöntää määräajaksi.

Kun perhe-eläke myönnetään määräajaksi 1 momentin mukaisesti, edunjättäjän työeläke lakkautetaan perhe-eläkkeen alkamispäivästä.

91 §

Ilmoitusvelvollisuus

Leskeneläkkeen saaja on velvollinen ilmoittamaan Valtiokonttorille solmimastaan avioliitosta.

Jos lapseneläkettä saava lapsi annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän puolisolle, lapsen ottovanhemmat ovat velvolliset ilmoittamaan ottolapseksi ottamisesta Valtiokonttorille.

92 §

Perhe-eläkeoikeuden lakkaaminen

Oikeus leskeneläkkeen saamiseen lakkaa, jos leski solmii uuden avioliiton ennen kuin on täyttänyt 50 vuotta.

Oikeus lapseneläkkeen saamiseen lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai jos hänet annetaan ottolapseksi muulle kuin edunjättäjän leskelle tai tämän uudelle puolisolle.

93 §

Leskeneläkkeen maksaminen kerta-suorituksena

Kun leskeneläke lakkautetaan 92 §:n 1 momentin mukaisesti, leskelle maksetaan kerta-suorituksena määrä, joka on yhtä suuri kuin hänen leskeneläkkeensä kolmen vuoden ajalta olisi ollut.

Kertasuorituksen perusteena käytetään viimeksi maksettua kuukausieläkettä tai, jos Valtiokonttori toimii 7 luvun mukaisena viimeisenä eläkelaitoksena, sen maksamaa eläkkeiden yhteismäärää kuukaudessa.

94 §

Työnantajan ottaman vakuutuksen perusteella maksettavan perhe-eläkkeen vähentäminen

Jos edunsaajalla on oikeus saada työnantajan ottaman vakuutuksen perusteella perhe-eläkettä, vähennetään tämän lain mukaisesta perhe-eläkkeestä valtion kustannuksella rahoitetuksi katsottava osa vakuutuksen perusteella tulevasta perhe-eläkkeestä.

5 luku

Sotilaseläkkeet

95 §

Sotilas

Tässä luvussa tarkoitetaan *sotilaalla* sotilaskoulutusta vaativassa virassa tai tehtävässä tai erikseen säädettyssä sotilasvirassa palvelevaa virkamiestä.

Sotilaaseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään, ellei tämän luvun säännöksistä muuta johdu.

96 §

Oikeus jäädä eläkkeelle

Sotilaalla on oikeus saada vanhuuseläke, vaikka hän ei olisikaan saavuttanut tässä laissa tarkoitettua eläkeikää, jos hän on saavuttanut eroamisikänsä.

Sotilaalla, joka on sellaisessa upseerin tai opistoupseerin virassa, johon ehdottomana kelpoisuusvaatimuksena on upseerin tai opistoupseerin virkatutkinto, on lisäksi oikeus saada vanhuuseläke, jos:

- 1) hänellä on sotilasarvo;
- 2) hän on palveluksen päättyessä täyttänyt 48 vuotta ja ennen eläkkeen alkamista 55 vuotta tai lentäjätutkintoa edellyttävässä virassa palveleva virkamies on palveluksen päättyessä ja ennen eläkkeen alkamista täyttänyt 45 vuotta;
- 3) hänellä on 95 §:ssä tarkoitetuissa sotilasviroissa tai tehtävissä palvelusaikaa vähin-

tään 30 vuotta vähennettynä niillä täysillä kuukausilla, jotka hänellä oli jäljellä 55 vuoden ikään ja lentäjän tehtävissä palvelevan virkamiehen osalta palvelusaikaa lentäjän tutkintoa edellyttävässä virassa vähintään 20 vuotta, kun hän erosi palveluksesta; ja

4) tämän lain 98 §:ssä säädetty, eläkkeen perusteena olevia työansioita koskevat edellytykset täyttyvät.

Sotilaalla, joka on puolustusvoimien erikoisupseerin, sotilaspapin, aliupseerin tai sotilasammattihenkilön taikka rajavartiolaitoksen erikoisupseerin, rajavartijan tai merivartijan virassa, on lisäksi oikeus saada vanhuuseläke, jos:

1) hän on palveluksen päättyessä täyttänyt 55 vuotta;

2) hänellä on 95 §:ssä tarkoitetuissa sotilasviroissa tai tehtävissä palvelusaikaa vähintään 30 vuotta; ja

3) jos tämän lain 98 §:ssä säädetty, eläkkeen perusteena olevia työansioita koskevat edellytykset täyttyvät.

Sotilaalla ei ole oikeutta varhennettuun vanhuuseläkkeeseen tai osa-aikaeläkkeeseen.

97 §

Eläkkeen perusteena oleva työansio

Eläkkeen perusteena olevaa työansiota laskettaessa otetaan sotilaalla huomioon ainoastaan 98 §:n mukaiset ansiot enintään 10 eläketapahtumaa edeltävän vuoden ajalta tai vastaavasti palveluksen päättymistä edeltävältä ajalta. Eläkkeen perusteena oleva työansio lasketaan ottaen huomioon, mitä 61 ja 70 §:ssä säädetään ja saatu summa jaetaan tarkasteluajan sotilaseläkkeeseen oikeuttavien päivien lukumäärällä. Kyseinen luku kerrotaan 30:llä.

98 §

Eläkkeen karttuminen

Sotilaalla eläkettä karttuu jokaiselta eläkeajaksi luetulta päivältä 1/180 prosenttia, kuitenkin enintään 2 prosenttia vuodessa, eläkkeen perusteena olevista työansioista. Puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen lentäjän

tehtävissä palvelevan virkamiehen eläke karttuu jokaiselta eläkeajaksi luetulta päivältä 1/120 prosenttia, kuitenkin enintään 3 prosenttia vuodessa, eläkkeen perusteena olevista työansioista. Sotilaan tulevan ajan eläke karttuu kuten työstä siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun. Tätä momenttia sovelletaan vain:

1) jos sotilaalla on sotilasvirassa eläkkeen perusteena olevia ansioita vähintään keskimäärin 12 000 euroa vuodessa ja hänellä on säädetyn eläkeiän saavuttamista tai palveluksen päättymistä välittömästi edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana vähintään kolmena kalenterivuotena tällaisessa virassa eläkkeen perusteena olevia ansioita edellä mainittu määrä; tai

2) jos työkyvyttömyyseläke myönnetään 55 §:ää soveltaen.

Tämän lain 62 §:ssä tarkoitetuilta palkattomilta ajoilta sotilaan eläke karttuu samoin kuin muissa kuin sotilasvirassa olevilla työntekijöillä.

99 §

Eläkkeen enimmäismäärä

Sotilaan eläkkeen enimmäismäärä saa olla enintään 60 prosenttia tässä luvussa tarkoitettusta eläkkeen perusteena olevasta työansiosta. Enimmäismäärä koskee sotilaseläketaapahtuman yhteydessä myönnettäviä etuuksia tai etuuksia, joihin työntekijälle syntyy tässä yhteydessä oikeus. Vähennys tehdään sotilaseläkkeestä.

6 luku

Eläkkeiden hakeminen ja ennakkopäätökset

100 §

Eläkkeen hakeminen

Eläkettä on haettava Valtiokonttorilta sitä varten vahvistetulla lomakkeella. Hakemukseen on liitettävä eläkeasian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys.

Tarkemmat säännökset eläkkeen hakemiseen tarvittavista lomakkeista ja todistuksista annetaan valtiovarainministeriön asetuksella.

101 §

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan selvitys terveydentilasta

Työkyvyttömyyseläkkeen hakijan on toimitettava Valtiokonttorille terveydentilasta, laadittu lääkärinlausunto, joka sisältää hoitotai kuntoutussuunnitelman. Valtiokonttori voi kuitenkin hyväksyä muunkinlaisen lääkärinlausunnon tai sitä vastaavan selvityksen. Jos hakija on hoidettavana sairaalassa tai jos siihen on muu erityinen syy, Valtiokonttori voi myös omalla kustannuksellaan hankkia lääkärinlausunnon.

Työkyvyttömyyseläkkeen hakija on velvolinen Valtiokonttorin määräyksestä käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä varten tutkittavana Valtiokonttorin nimeämän lailistetun lääkärin luona tai Valtiokonttorin nimeämässä kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista Valtiokonttorin käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Valtiokonttorin on korvattava 2 momentissa tarkoitettusta tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset, joihin luetaan myös kohtuulliset matkakustannukset ja kohtuullinen matkapäiväraha matkustettaessa toiselle paikkakunnalle määräyksen mukaan tehdystä matkasta.

102 §

Eläkkeen hakeminen työntekijän puolesta

Jos työntekijä ei itse pysty hakemaan eläkettä tai muuten hoitamaan eläkettään koskevia asioitaan iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia eikä hänellä ole edunvalvojaa, Valtiokonttorin hyväksymä työntekijän lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut työntekijästä, voi hakea työntekijän puolesta eläkettä ja muutoinkin käyttää puhevaltaa hänen puolestaan

tämän lain mukaista eläkettä koskevassa asiassa.

103 §

Eläkehakemuksen vireilletulo

Eläkehakemus katsotaan tehdyksi sinä päivänä, jona se on saapunut Valtiokonttorille, jollekin työeläkelaiissa tarkoitettulle eläkelaitokselle tai Eläketurvakeskukselle taikka eläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen sitä varten valtuuttamalle asiamiehelle.

104 §

*Päätöksenteko ja päätöksen tiedoksi-
antaminen*

Eläkehakemus on ratkaistava viivytyksettä sen jälkeen, kun tarpeelliset selvitykset on saatu.

Valtiokonttori antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle kirjeellä hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen tai antaa sen tiedoksi koneellisesti siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Päätöksen koneellisesta allekirjoittamisesta on voimassa, mitä mainitussa laissa säädetään.

105 §

*Lääkärin osallistuminen päätöksentekoon
Valtiokonttorissa*

Yhden tai useamman laillistetun lääkärin on osallistuttava työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun Valtiokonttorissa. Valtiokonttorin lääkäri voi merkitä kannanottonsa asiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädettyjä lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia.

106 §

Ennakkopäätös eläkeoikeudesta

Valtiokonttori voi antaa ennakkopäätöksen siitä:

1) onko hakija tämän lain mukaisessa palveluksessa tai onko hän tietyinä ajankohdina ollut sellaisessa palveluksessa;

2) mikä on työntekijän vanhuuseläkeikä;

3) onko työntekijälle maksettava palkka tai muu vastike 59 §:ssä tarkoitettua eläkettä kartuttavaa työansiota; sekä

4) muusta hakijalle näihin verrattavasta tarpeesta seikasta.

Ennakkopäätöstä on noudatettava annettaessa eläkepäätös henkilölle, jota ennakkopäätös koskee, edellyttäen, että eläke myönnetään niiden säännösten nojalla, joihin ennakkopäätös perustuu. Ennakkopäätöksestä saadaan kuitenkin poiketa eläkkeenhakijan eduksi.

107 §

*Ennakkopäätös oikeudesta
osatyökyvyttömyyseläkkeeseen*

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 35 §:n 4 momentissa mainitut osatyökyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa Valtiokonttori, jos se olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen siinä tapauksessa, että työntekijä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Myönteinen ennakkopäätös on Valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman sitä pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi.

108 §

*Ennakkopäätös oikeudesta työeläke-
kuntoutukseen*

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 24 §:ssä säädetty työeläkekuntoutuksen saamisen edellytykset. Myönteinen ennakkopäätös on Valtiokonttoria sitova, jos työntekijä toimittaa Valtiokonttorille kuntoutussuunnitelman yhdeksän kuukauden kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi.

7 luku

Viimeinen eläkelaitos

109 §

Viimeisen eläkelaitoksen tehtävät

Jos työntekijä on ollut sekä tämän lain että muun julkisten tai yksityisten alojen eläkelain mukaisen eläketurvan piirissä ja jos hän eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa oli tämän lain piiriin kuuluvassa palveluksessa, Valtiokonttori viimeisenä eläkelaitoksena:

1) antaa omasta päätöksestään sekä muiden julkisten ja yksityisten alojen eläkelakien mukaisesta eläketurvasta ja vastaavasta perhe-eläketurvasta huolehtivien eläkelaitosten päätöksistä päätösyhdistelmän; ja

2) maksaa päätösyhdistelmän mukaiset eläkkeet ja hoitaa eläkkeisiin liittyvät muut tehtävät.

Jos työntekijän eläketurva on eläketapahtumahetkellä tai viimeksi ennen eläketapahtumaa järjestetty muussa julkisten alojen eläkelaitoksessa tai yksityisten alojen eläkelaitoksessa, tämä eläkelaitos hoitaa viimeisenä eläkelaitoksena 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi myös tämän lain mukaisen eläketurvan osalta.

110 §

Työskentelyä julkisten ja yksityisten alojen työeläkelakien piirissä

Jos eläkettä määrättäessä otetaan huomioon tuleva aika, 109 §:ssä tarkoitettujen tehtävien viimeisenä eläkelaitoksena hoitaa se julkisten tai yksityisten alojen eläkelaitos, jossa työntekijän eläketurva oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen.

Mitä 1 momentissa ja 109 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos työntekijän eläketurva on järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen Valtiokonttorissa tai muussa julkisten alojen eläkelaitoksessa ja työnteki-

jällä on työntekijän eläkelain ja merimieseläkelain mukaisia ansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa eläketapahtumavuotta edeltäneen kahden kalenterivuoden aikana. Mitä 1 momentissa ja 109 §:ssä säädetään viimeisestä eläkelaitoksesta, ei sovelleta työkyvyttömyyseläkkeeseen myöskään, jos työntekijällä on eläketapahtumavuonna alkanut jatkuva tämän lain mukainen palvelus ja hänen eläketurvansa oli järjestetty eläketapahtumavuotta edeltävän kalenterivuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen yksityisten alojen eläkelaitoksessa tai muun julkisen alan eläkelaitoksessa kuin Valtiokonttorissa.

Jos osa-aikaeläke myönnetään samanaikaisesti sekä tämän lain että muiden julkisten tai yksityisten alojen eläkelain mukaisena, eläkkeen myöntävät eläkelaitokset erikseen.

111 §

Neuvotteluvollisuus

Jos Valtiokonttori toimii viimeisenä eläkelaitoksena, sen on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen eläkelaitoksen arvio työntekijän työkyvystä, jos yksityisten alojen eläkelaitoksen eläkkeen määrä ylittää 688,02 euroa kuukaudessa ja Valtiokonttori viimeisenä eläkelaitoksena ratkaisee työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen tämän lain 35 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan.

Jos Valtiokonttori ja yksityisten alojen eläkelaitos ovat tällöin eri mieltä työntekijän työkyvyn arvioinnista, ne ratkaisevat eläkeasian erikseen.

112 §

Eläkettä maksava eläkelaitos viimeisenä eläkelaitoksena

Eläkkeensaajalle vanhuus-, työkyvyttömyys- tai osa-aikaeläkettä maksavaa eläkelaitosta pidetään viimeisenä eläkelaitoksena silloinkin, kun eläkkeensaajalle myönnetään vanhuuseläke. Eläkkeensaajalle osa-aikaeläkettä tai työkyvyttömyyseläkettä maksavaa eläkelaitosta pidetään viimeisenä eläkelaitoksena myös silloin, kun eläkkeensaajalle myönnetään uusi työkyvyttömyyseläke, jollei

tämän lain 110 §:n 2 momentista muuta johdu. Osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävää työkyvyttömyyseläkeasiaa käsiteltäessä viimeinen eläkelaitos määräytyy kuitenkin siten kuin 109 ja 110 §:ssä säädetään.

113 §

Viimeisen eläkelaitoksen kustannukset

Jos Valtiokonttori on viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut muiden työeläkelakien mukaista eläkettä tai perhe-eläkettä, tai jos muu eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut tämän lain mukaista eläkettä, Valtiokonttori selvittää kustannukset eläkelaitosten välillä, perii eläkelaitokselta tai hyvittää eläkelaitokselle nämä eläkekustannukset korkoineen viimeistään maksuvuotta seuraavan kalenterivuoden aikana. Tätä varten voidaan suorittaa myös ennakkoa.

Eläkekustannukset peritään ja hyvitetään siten kuin Valtiokonttori, Eläketurvakeskus, kunnallinen eläkelaitos, evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahasto ja Kansaneläkelaitos asiasta erikseen tarkemmin sopivat.

114 §

Tarkemmat säännökset viimeisestä eläkelaitoksesta

Eläkelaitokset voivat sopia, että viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä noudatetaan myös 110 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettussa tilanteessa tai muussa tilanteessa, jossa sitä ei lain säännöksen mukaan olisi noudatettava. Eläkkeenhakijalle on tällöin ilmoitettava, missä eläkelaitoksessa hänen eläkeasiaansa hoidetaan.

Jos syntyy epäselvyyttä siitä, mikä eläkelaitos on toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, Eläketurvakeskus ratkaisee asian eläkelaitoksen pyynnöstä. Eläketurvakeskuksen tässä asiassa antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 109 ja 112 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen eläkelaitoksen määräytymisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 luku

Eläkkeen maksaminen

115 §

Eläkkeen maksaminen

Eläke maksetaan kuukausittain Valtiokonttorin päättämänä aikana eläkkeensaajan ilmoittaman Suomessa toimivan rahalaitoksen välityksellä. Eläke voidaan maksaa myös eläkkeensaajan ulkomailla olevalle tilille.

Eläkkeenhakijalle voidaan hänen pyynnöstään maksaa ennakkoa ennen eläkepäätöksen antamista, jos asian ratkaisu viivästyy hänestä riippumattomista syistä. Maksettu ennakko vähennetään myöhemmin tehdyn eläkepäätöksen mukaisesta eläkkeestä sitä maksettaessa.

116 §

Maksamisen alkaminen, päättäminen, keskeyttäminen ja lakkauttaminen

Eläkettä aletaan maksaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona oikeus eläkkeen saamiseen on syntynyt, ellei 2 luvun säännöksistä muuta johdu. Vanhuuseläkettä maksetaan aikaisintaan palkan saamisen päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Tämän lain mukaista eläkettä ei kuitenkaan makseta siltä ajalta, jolta työntekijällä on oikeus saada lain tai työehtosopimuksen taikka työsopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta taikka jolle ajalle hänen muun sopimuksen tai järjestelyn perusteella työnantajalta saamansa taloudellinen etuus, lukuun ottamatta työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta, voidaan jaksottaa työntekijän vakiintuneena pidettävän palkan perusteella. Eläkettä maksetaan sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana oikeus eläkkeen saamiseen on lakannut.

Jos Valtiokonttorilla on syytä epäillä, että eläkkeensaaja ei enää täytä eläkkeen saamisen edellytyksiä, Valtiokonttori voi keskeyttää eläkkeen maksamisen. Edellytyksenä on, että Valtiokonttori on pyytänyt eläkkeensaajalta

selvityksen eläkkeen määrään tai eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista, mutta eläkkeensaaja ei tällaista selvitystä Valtiokonttorin ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa esitä. Eläkkeen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan sen kalenterikuukauden alusta, joka lähinnä seuraa sitä kuukautta, jonka aikana keskeyttämisen tai alentamisen syy on ilmaantunut.

Jos eläkkeensaajan kuolemasta ei voida esittää selvitystä, mutta on todennäköistä, että hän on kuollut hukkumisen, muun onnettomuuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi, Valtiokonttori voi lakkauttaa eläkkeen eläkkeensaajan katoamispäivään.

117 §

Kertasuoritus

Jos vanhuuseläke, perhe-eläke tai täysi työkyvyttömyyseläke on ennen 73, 74 ja 85 §:n mukaisen ensisijaisen etuuden vähentämistä pienempi kuin 20 euroa kuukaudessa, Valtiokonttori voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena. Kertasuoritus lasketaan työntekijän eläkelain 114 §:n 6 momentissa tarkoitettujen sosiaali- ja terveystieteiden asetuksella säädettyjen kertasuorituslaskelmien mukaan.

Jos 1 momentissa tarkoitettuna eläkkeen määrä on vähintään 20 euroa, mutta enintään 50 euroa kuukaudessa, Valtiokonttori voi maksaa eläkkeen kertasuorituksena, jos eläkkeensaajalle on ilmoitettu eläkkeen maksamisesta kertasuorituksena eikä eläkkeensaaja ole vastustanut sitä Valtiokonttorin ilmoittamassa kohtuullisessa ajassa.

Toistaiseksi myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen kertasuoritus sisältää myös työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen myönnettävän vanhuuseläkkeen.

Kun työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, takautuvaa eläkettä ei makseta sairausvakuutusrahastolle.

Jos Valtiokonttori maksaa 109 §:ssä tarkoitettua päätösyhdistelmän mukaisen eläkkeen, 1 ja 2 momentissa tarkoitettua eläkkeen määrällä tarkoitetaan päätösyhdistelmään sisältyvien eläkkeiden yhteismäärää.

118 §

Viivästyskorotus

Jos tämän lain mukaisen eläkkeen maksaminen viivästyy, Valtiokonttorin on maksettava viivästynyt eläke viivästysajalta korotettuna. Eläkkeen korotus on vuotta kohden laskettuna korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua korkokannan mukainen. Velvollisuus maksaa eläke korotettuna koskee myös niitä eläkkeitä, jotka Valtiokonttori maksaa 7 luvun nojalla viimeisenä eläkelaitoksena.

Velvollisuus maksaa eläke 1 momentin mukaan korotettuna ei koske sitä osaa eläkkeestä, joka maksetaan toiselle lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutus- tai eläkelaitokselle, Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle tämän takautumisvaatimuksen vuoksi.

Viivästyskorotusta ei makseta, jos sen määrä on pienempi kuin 5,39 euroa.

119 §

Viivästyskorotuksen laskeminen

Eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jonka aikana työntekijä on hakenut eläkettä sekä esittänyt eläkkeen perustetta koskevan sellaisen selvityksen, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia ottaen huomioon myös Valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Viivästyskorotus lasketaan eräpäivästä saman päätöksen perusteella myöhemmin maksettavalle eläke-erälle.

Jos Valtiokonttorin antamaan päätökseen on haettu muutosta, voi muutoksenhakuelin määrätä, että korotus lasketaan myöhäisemmästä ajankohdasta. Edellytyksenä on, että Valtiokonttori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen työntekijän olosuhteissa.

Jos eläkkeen maksaminen viivästyy eläkkeensaajasta johtuvasta syystä, Valtiokonttori ei ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna pidemmältä ajalta kuin siitä päivästä,

jona Valtiokonttori on saanut tietää esteen lakkaamisesta. Jos eläkkeen maksaminen viivästyy lain säännöksen tai maksuliikenteen keskeytymisen tai muun sen kaltaisen yleisen esteen takia, Valtiokonttori ei ole velvollinen maksamaan eläkettä korotettuna tällaisen esteen aiheuttamalta viivästysajalta.

120 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle tai sairauskassalle

Jos Valtiokonttori on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen ja työnantaja on maksanut työntekijälle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuskassalaisissa (1164/1992) tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntoutusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, menettään kuntoutusrahan tai työkyvyttömyyseläkkeen ja siihen liittyvän kuntoutuskorotuksen maksamisessa samoin kuin työkyvyttömyyseläkkeen maksamisesta 1 momentissa säädetään.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 50 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos Valtiokonttori on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai 3 momentissa tarkoitetussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa ja kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskassalle siltä osin kuin se on 121 §:n perusteella maksettava sairausvakuutusrahastolle eikä silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta muun lain mukaan.

121 §

Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen sairausvakuutusrahastolle

Jos työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään vanhuuseläke, vanhuuseläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairauspäivärahaa.

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 39 §:n 1 momentissa tarkoitetun ensisijaisuusajan jälkeen ja samalta ajalta on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, työkyvyttömyyseläke maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

Jos kuntoutusraha tai -korotus myönnetään takautuvasti samalle ajalle, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusraha ja kuntoutuskorotus maksetaan sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin ne vastaavat määrältään samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai osasairauspäivärahaa.

122 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai koulutuspäivärahaa taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, Valtiokonttorin on työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava

takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea, koulutustukea tai koulutuspäivärahaa.

Jos työntekijä on saanut väliaikaisesti Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 45 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 1 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, Valtiokonttorin on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Valtiokonttori voi maksaa takautuvasti myöntämänsä eläkkeen 2 momentissa säädettyllä tavalla Kansaneläkelaitokselle myös silloin, kun Valtiokonttori jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea, myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen, oikaisee 173 §:n mukaisesti aikaisemman päätöksen, tarkistaa muutoin myönnetyn eläkkeen määrän tai myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuelle jatkoa.

Eläkettä ei kuitenkaan makseta Kansaneläkelaitokselle sen liikaa maksaman asumistuen korvaamiseksi, jos samalla ei makseta takautuvaa eläkettä Kansaneläkelaitoksen liikaa maksaman eläkkeen korvaamiseksi.

Jos työntekijä on saanut opintotukilain (65/1994) mukaista opintorahaa, aikuisopintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti muuta kuin osatyökyvyttömyyseläkettä, Valtiokonttorin on Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta maksettua opintotukea.

123 §

Eläkkeen maksaminen kunnalle tai sosiaali- huoltolain mukaiselle toimielimelle

Jos työntekijä on saanut toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 23 §:ssä tarkoitettua

toimeentulotukea ennakkona, Valtiokonttorin on maksettava samalta ajalta takautuvasti myönnettävä eläke siltä osin kuin se vastaa määrältään maksettua toimeentulotuen ennakkoa sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle tämän vaatimuksesta.

Jos kunta tai kuntayhtymä on järjestänyt eläkkeeseen oikeutetulle laitoshoidon tai -huoltoa tai perhehoitoa, Valtiokonttorin on kunnan tai kuntayhtymän vaatimuksesta maksettava eläke laitoshoidon tai -huollon tai perhehoidon ajalta kunnalle tai kuntayhtymälle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 14 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

124 §

Takautumisvaatimuksen esittämisaika

Eläke maksetaan 120—123 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa työnantajalle, sairauskassalle, sairausvakuutusrahastolle, Kansaneläkelaitokselle, työttömyyskassalle, kunnalle, kuntayhtymälle tai sosiaalihuoltolaissa tarkoitettulle toimielimelle vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen maksamista koskeva vaatimus on tehty Valtiokonttorille vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen maksupäivää.

125 §

Eläkkeen maksaminen sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle suostumuksen perusteella

Valtiokonttori voi eläkkeensaajan suostumuksella päättää, että tämän lain mukainen eläke maksetaan eläkkeensaajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle niin, että se käytetään eläkkeensaajan ja sellaisen henkilön huoltoon, jonka elatuksesta eläkkeensaaja on toimeentulotuesta annetun lain 2 §:n mukaan velvollinen huolehtimaan. Edellytyksenä on, ettei eläkkeen maksamista sen saajalle itselleen voida pitää tarkoituksenmukaisena hänen elämäntapojensa, sairautensa tai muun erityisen syyn vuoksi eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa.

Esityksen etuuden maksamisesta 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle voi tehdä eläkkeensaaja, hänen puolisonsa, muu omaisensa tai henkilö, joka hänestä pääasiallisesti huolehtii, tai kunnan asianomainen toimielin.

Eläkettä ei saa käyttää vastoin eläkkeensaajan suostumusta muuhun kuin sen kuu-kauden aikana annettavaan huoltoon, jolta eläke on maksettu.

126 §

Eläkkeen maksamisjärjestys

Jos eläke on maksettava muulle kuin eläkkeensaajalle itselleen tämän tai muun lain perusteella, ja kahdella tai useammalla viranomaisella, kunnalla, laitoksella tai toimielimellä taikka muulla taholla on oikeus siihen, eläke maksetaan seuraavassa järjestyksessä:

1) sairausvakuutusrahastolle 121 §:n mukaan;

2) eläkelaitokselle yrittäjän eläkelain (1272/2006) 120 §:n 1 momentin mukaan tai Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 28 §:n mukaan maksamattomina vakuutusmaksuina;

3) eläkelaitokselle aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintänä 130 §:n mukaan;

4) työnantajalle tai sairauskassalle 120 §:n mukaan;

5) työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle 122 §:n 1 momentin mukaan;

6) Kansaneläkelaitokselle 122 §:n 2 tai 3 momentin mukaan;

7) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 123 §:n 1 momentin mukaan;

8) kunnalle tai kuntayhtymälle 123 §:n 2 momentin mukaan;

9) Kansaneläkelaitokselle 122 §:n 5 momentin mukaan;

10) Potilasvakuutuskeskukselle potilasvahinkolain (585/1986) 9 §:n mukaan;

11) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille eläkkeen aiheeton maksu sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 (EY:n

sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanoasetus) 111 artiklan 1 kohdan mukaan;

12) ulosottoviranomaiselle ulosottolain (37/1895) 4 luvun 7 §:n mukaan;

13) EU- tai ETA-maan laitokselle ja Sveitsille muun etuuden kuin eläkkeen aiheeton maksu EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanoasetuksen 111 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan;

14) sosiaaliturvasopimusten mukaisille sosiaaliturvasopimusmaiden laitoksille eläkkeen ja muun etuuden aiheeton maksu sosiaaliturvasopimuksen määräysten mukaan; sekä

15) sosiaalihuoltolain mukaiselle toimielimelle 125 §:n mukaan.

127 §

Eläkkeen siirtäminen tai panttaaminen

Tämän lain mukaista eläkettä ei saa siirtää toiselle henkilölle. Eläkkeen panttaamista tarkoittava sopimus on mitätön.

Tämän lain mukaan maksettavaa kustannusten korvausta ei saa ulosmitata.

128 §

Takautuva oikeus korvaukseen vakuutuslaitokselta

Jos työntekijällä on oikeus saada tapaturmavakuutuslain säännöksiin perustuvaa päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, sotilasvammalakiin perustuvaa elinkorkoa tai liikennevakuutuslain nojalla omaan vammaan perustuvaa jatkuvaa korvausta taikka tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla ansionmenetyskorvausta, voidaan tämän lain mukainen eläke sen estämättä, mitä 73 §:ssä säädetään, suorittaa täysimääräisenä, kunnes päivärahan, tapaturmaeläkkeen, elinkoron, korvauksen tai ansionmenetyskorvauksen määrä on lopullisesti ratkaistu. Työntekijän oikeus mainittuun päivärahaan, tapaturmaeläkkeeseen, elinkorkoon, korvaukseen tai ansionmenetyskor-

vaukseen siirtyy Valtiokonttorille siltä osin kuin Valtiokonttori on maksanut samalta ajalta eläkettä.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti työntekijän jälkeen hänen edunsaajilleen maksettavaan tapaturmavakuutuslain mukaiseen perhe-eläkkeeseen tai sotilasmalain mukaiseen huoltoeläkkeeseen tai liikennevakuutuslain nojalla maksettavaan jatkuvaan korvaukseen, jos Valtiokonttori on maksanut myöntämänsä perhe-eläkkeen täysimääräisenä.

129 §

Eläkkeen vanhentuminen

Oikeus saada eläkettä vanhentuu viiden vuoden kuluttua siitä päivästä lukien, jona eläke olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

130 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä

Jos eläkettä on maksettu enemmän kuin mihin sen saajalla on oikeus, Valtiokonttorin on perittävä aiheettomasti maksettu eläke takaisin.

Valtiokonttori voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperimisestä kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä eläkkeen maksaminen ole johtunut eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Valtiokonttori voi luopua aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperimisestä myös silloin, kun takaisinperittävä määrä on vähäinen.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun Valtiokonttori on 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitok-

senä toimiessaan maksanut tämän lain mukaisia eläkkeitä aiheettomasti. Siltä osin kuin Valtiokonttori on maksanut aiheettomasti kunnallisen eläkelain, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:ään perustuvien eläkesääntösten tai yksityisten alojen eläkelakien mukaista eläkettä, takaisinperinnästä päättää asianomainen eläkelaitos siten kuin sitä koskevassa laissa säädetään. Valtiokonttori antaa kuitenkin viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan takaisinperittävistä eläkkeistä päätösyhdistelmän ja perii takaisin perittävän määrän.

Päätös aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa eläkkeen maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

131 §

Aiheettomasti maksetun eläkkeen kuittaus

Valtiokonttori voi periä aiheettomasti maksumansa eläkkeen myös kuittaamalla sen vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Ilman eläkkeensaajan suostumusta kulloinkin maksettavasta eläke-erästä saa vähentää enintään kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (1118/1996) nojalla pidätetty veron ennakko.

Jos Valtiokonttori 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena perii takaisinperittävän määrän kuittaamalla, 1 momentissa tarkoitettuna eläke-eränä pidetään Valtiokonttorin viimeisenä eläkelaitoksena maksettavana olevien eläke-erien yhteismäärää.

9 luku

Eläketurvan rahoitus

132 §

Eläketurvan rahoitus

Tämän lain mukainen eläketurva maksetaan valtion talousarviosta. Lain piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuvien tulevien eläkkeiden, perhe-eläkkeiden ja niihin verrattavien muiden etujen maksamiseen varautumiseksi ja näistä eduista valtiolle aiheutuvien menojen tasaamiseksi on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion eläkerahasto, josta säädetään lailla.

133 §

Valtion eläkerahaston tulot

Valtion eläkerahaston tuloja ovat rahastolle tuloutettavat valtion virastojen ja laitosten, liikelaitosten ja muiden yhteisöjen eläkemaksut, työntekijäin eläkemaksut sekä rahaston varoille saatavat tuotot. Lisäksi tuloja ovat 5 §:ssä tarkoitetun eläketurvan järjestämisestä aiheutuvat maksut ja muut maksut, jotka erikseen säädetään rahaston tuloiksi.

Työttömyysvakuutusrahasto suorittaa valtion eläkerahastolle maksun, jolla katetaan työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvaan vastuuta ja kuluja soveltuvin osin siten kuin työntekijän eläkelain 182 §:ssä säädetään.

134 §

Siirto valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon ja rahaston karttuminen

Valtion eläkerahastosta siirretään vuosittain valtion talousarvioon määrä, joka on 40 prosenttia tämän lain piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuvista eläkkeistä aiheutuva vuotuisesta menosta. Sen jälkeen kun rahasto on karttunut täyteen määräänsä, rahastosta valtion talousarvioon siirrettävästä määrästä päätetään vuosittain valtion talousarviossa.

Valtion eläkerahasto on karttunut täyteen määräänsä sen varainhoitovuoden lopussa, jonka aikana rahastoidut varat ovat saavuttaneet määrän, joka on 25 prosenttia tämän lain piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuvista eläkkeistä aiheutuvasta eläkevastuusta. Rahaston varojen käytöstä, sen jälkeen kun rahastointitavoite on saavutettu, säädetään erikseen.

135 §

Työnantajan eläkemaksu

Valtion virastot ja laitokset, valtion liikelaitokset sekä yhteisöt ja laitokset, joiden henkilöstö kuuluu tämän lain mukaisen eläketurvan piiriin, maksavat työnantajan eläkemaksun, joka muodostuu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkeosasta sekä eläketurvan toimeenpanosta aiheutuva hoitokuluosasta. Työnantajan eläkemaksu maksetaan Valtiokonttorille, joka tulouttaa maksut, hoitokuluosaa lukuun ottamatta, valtion eläkerahastolle.

Työnantajan eläkemaksun perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Hoitokuluosan suuruudesta päättää valtiovarainministeriö.

Työnantajan eläkemaksun perusteena olevien vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkeosien suuruudesta päättää Valtiokonttori asiaa koskevien periaatteiden oltua sitä ennen eläkerahaston hallituksen käsiteltävänä. Valtiokonttori päättää työnantajan eläkemaksun suorittamisesta.

136 §

Työntekijän eläkemaksu

Valtion palveluksessa olevat työntekijät sekä työntekijät, jotka kuuluvat tämän lain mukaisen eläketurvan piiriin, suorittavat työntekijän eläkemaksun. Työntekijän eläkemaksu on yhtä suuri kuin työntekijän työeläkevakuutusmaksu, josta säädetään työntekijän eläkelain 153 §:ssä. Työntekijän eläkemaksua suorittavat myös kansanedustajat, Suomesta Euroopan parlamenttiin valitut jäsenet ja valtioneuvoston jäsenet.

Työnantaja pidättää työntekijältä työntekijän eläkemaksun maksamastaan palkasta (*työansio*) sen maksamisen yhteydessä siten kuin työntekijän eläkelain 152 §:ssä ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Eläkemaksu tilitetään Valtiokonttorille sen määrämällä tavalla. Valtiokonttori tulouttaa maksut valtion eläkerahastolle.

137 §

Työntekijän eläkemaksun pidättäminen takautuvasti

Jos työntekijän eläkemaksu on ilmeisen virheen vuoksi jäänyt palkanmaksun yhteydessä pidättämättä, työnantaja voi pidättää maksun enintään kahden seuraavan palkanmaksun yhteydessä.

Jos työntekijälle ei palkanmaksun yhteydessä ole maksettu työntekijän eläkemaksun pidättämiseen riittävää rahapalkkaa ja hänelle kuitenkin kertyy eläketurvaa, työnantaja voi pidättää työntekijän eläkemaksun vuoden kuluessa seuraavien palkanmaksujen yhteydessä.

138 §

Eläkemaksun vanhentuminen

Valtiokonttorin on määrättävä tähän lakiin perustuva eläkemaksu maksettavaksi viiden vuoden kuluessa maksun eräpäivästä.

Jos työntekijälle lisätään takautuvasti yli viisi vuotta vanhoja eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, Valtiokonttorin on määrättävä eläkemaksu näiden työansioiden perusteella maksettavaksi kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona kyseiseen palvelukseen perustuva eläkemaksu olisi eräänntynyt maksettavaksi.

139 §

Eläkemaksun ulosottokelpoisuus

Valtiokonttorin tämän lain perusteella maksettavaksi määräämä eläkemaksu viivästyskorkeineen saadaan ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja

maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

140 §

Aiheettomasti pidätetyn työntekijän eläkemaksun palautus

Työnantajan on työntekijän vaatimuksesta palautettava työntekijälle tältä aiheettomasti pidättämänsä työntekijän eläkemaksu.

141 §

Aiheettomasti maksetun eläkemaksun palautuksen vanhentuminen

Aiheettomasti maksetun eläkemaksun palautus vanhentuu viiden vuoden kuluttua työnantajan eläkemaksun maksupäivästä tai työntekijän eläkemaksun pidätyspäivästä lukien, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetään.

142 §

Eläkemaksun viivästyskorke

Jos työnantaja on laiminlyönyt eläkemaksun maksamisen määräajassa, työnantajan on maksettava korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukainen viivästyskorke.

10 luku

Hallinto

143 §

Valtiokonttori

Valtion eläketurvan toimeenpanosta huolehtii Valtiokonttori. Valtiokonttori huolehtii myös valtion varoista suoritettavien ylimääräisten eläkkeiden maksamisesta.

144 §

Valtion eläkeuuvottelukunta

Valtiovarainministeriössä on valtion eläkeuuvottelukunta, jonka jäsenet valtiovarainministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan valtiovarainministeriön sekä valtion virkamiesten ja työntekijöiden keskustason edustavimpien järjestöjen ehdottamista henkilöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä on toimia yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/1988) ja yhteistoimintasopimusten mukaisena neuvotteluorganina, tehdä esityksiä, antaa lausuntoja sekä toimia neuvoa-antavana toimitelimenä eläkekysymyksissä.

145 §

Valtion työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neuvottelukunta

Valtiokonttorissa on valtion työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neuvottelukunta, jonka jäsenet valtiovarainministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan valtiovarainministeriön sekä valtion virkamiesten ja työntekijöiden keskustason edustavimpien järjestöjen ehdottamista henkilöistä. Neuvottelukunnan tehtävänä on työkyvyn arvioinnin ja kuntoutuskysymysten soveltamiskäytännön ohjaus ja seuranta.

11 luku

Tietojen antaminen, saaminen ja salassapito

146 §

Työntekijän ja eläkkeenhakijan oikeus saada tietoja

Valtiokonttorin on annettava työntekijälle tämän pyynnöstä hallussaan olevat työntekijän eläkeoikeutta koskevat tiedot. Asianosaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsestään rekisteriin talletetut tiedot on muutoin voimassa, mitä

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, *julkisuuslaki*) ja henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Valtiokonttorin on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen eläkehakemuslomakkeella tai muulla vastaavalla tavalla tiedot siitä, mistä tätä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin tarkoitukseen niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa.

147 §

Työnantajan oikeus saada tietoja

Työnantajalla on oikeus saada Valtiokonttorilta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä kirjainpitoaan, palkkahallintoaan ja eläkemaksun tarkastamista varten välttämättömät tiedot tämän lain mukaan myönnetystä eläkkeestä ja muut edellä mainittuja tarkoituksia varten välttämättömät tiedot. Työnantajalla, jonka palveluksesta työntekijä siirtyi eläkkeelle, on myös oikeus saada tiedot Valtiokonttorin myöntämän eläkkeen lajista ja alkamis- ja päättymisajankohdasta työnantajan palveluksen päättämistä varten.

148 §

Työnantajan velvollisuus antaa tietoja

Työnantaja on velvollinen ilmoittamaan Valtiokonttorille vähintään neljännesvuositain tämän lain piiriin kuuluvien työntekijöiden nimet, henkilötunnukset, 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen palvelusten alkamis- ja päättymispäivät, palkka- ja palkkiotiedot sekä palvelusaikoja ja keskeytyksiä koskevat tiedot. Lisäksi työnantaja on velvollinen antamaan Valtiokonttorille palkka- ja palkkiotiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista edellä mainituista palveluksista sekä muut työntekijöiden eläkeoikeuteen ja työnantajan maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot. Jos työnantaja jättää ilmoittamatta Valtiokonttorille edellä tarkoitettut tiedot tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin Valtiokonttorin 4 momentin perusteella antamissa määräyksissä edellytetään, voidaan 135 §:ssä tarkoitettu eläkemaksu määrätä suoritettavaksi kohtuul-

lisesti korotettuna, kuitenkin enintään kaksinkertaisena.

Jos käsiteltävänä olevan eläke- tai kuntoutusasian ratkaisemiseksi tai muuten tämän lain mukaisten tehtävien toimeenpanossa tarvitaan tietoja työntekijän työskentelystä ja työolosuhteista tai muista vastaavista seikoista, työnantaja on velvollinen antamaan tiedot Valtiokonttorille ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle.

Pyydetessä työnantajalta työntekijän eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saa ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa vain ne työntekijää koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä työnantajalta pyydettyjen tietojen yksilöimiseksi.

Valtiokonttori pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien työntekijöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 150 §:n perusteella saamistaan tiedoista. Valtiokonttorilla on oikeus antaa määräyksiä työnantajille siitä, milloin ja missä muodossa tiedot ilmoitetaan Valtiokonttorille.

149 §

Selvitys eläkkeensaajalta eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen liittyvistä seikoista

Valtiokonttori voi sen lisäksi, mitä eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta tässä laissa säädetään, vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen vaikuttavista seikoista, jos on aihetta epäillä, että näissä seikoissa on tapahtunut muutoksia.

150 §

Oikeus saada tietoja asian ratkaisemiseksi ja lakisääteisten tehtävien toimeenpanemiseksi

Valtiokonttorilla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä kä-

siteltävänä olevan eläke- tai etuusasian ratkaisemista varten tai jotka muuten ovat välttämättömiä tässä laissa, EY:n sosiaaliturva-asetuksessa tai sen täytäntöönpanoasetuksessa taikka sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Valtiokonttorilla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on lisäksi oikeus saada lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta ja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, sosiaalipalvelujen tuottajalta tai hoitolaitokselta pyynnöstä tämän laatima lausunto ja muut 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jollei hakija itse niitä toimita.

151 §

Valtiokonttorin tarkastusoikeus

Valtiokonttorilla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista 148 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus.

Tarkastuksen tekemistä varten Valtiokonttorilla on oikeus saada virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

152 §

Eläketurvan syntymisen kiertäminen ja väärinkäyttö

Jos oikeustoimelle on annettu eläketurvan syntymisen kiertämiseksi, eläkemaksun välttämiseksi, perusteettoman eläketurvan järjestämiseksi tai muusta vastaavasta syystä sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, on eläketurvan syntymistä ratkaistaessa, eläkemaksua määrättäessä tai eläkeasiaa käsiteltäessä meneteltävä asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti.

Jos tapahtuneen järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää työnantajan työkyvyttömyysvastuuta koskevia säännöksiä, Valtiokonttori voi määrätä eläkemaksun ennen mainittua järjestelyä vallinneen tilanteen mukaan.

153 §

Valtiokonttorin oikeus saada tietoja muilta eläkelaitoksilta ja Eläketurvakeskukselta

Valtiokonttorilla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada 151 ja 152 §:ssä tarkoitettua valvontaa varten välttämättömät tiedot toisilta työeläkelakien mukaista tehtävää hoitavilta eläkelaitoksilta ja Eläketurvakeskukselta.

154 §

Tietojen maksuttomuus

Valtiokonttorilla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta ne tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava.

155 §

Tietojen antaminen vapaaehtoista ryhmäiseläketurvaa varten

Valtiokonttorilla on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle ja eläkesäätiölle työntekijöiden nimet ja osoitteet, heidän henkilötunnuksensa, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut työntekijän eläkelain 204 §:ssä tarkoitettun mainitun lain mukaiseen eläketurvaan liittyvän vapaaehtoisen ryhmäiseläketurvan hoitamista tai järjestämistä varten välttämättömät tiedot.

156 §

Tietojen antaminen työntekijäin ryhmähenkivakuutusta varten

Työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa henkivakuutus- ja tapaturmavakuutusyhtiöiden valtuuttamana hoitavalla työntekijäin henkivakuutuspoolilla ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Valtiokonttorilta tämän lain mukaisessa palveluksessa työskennelleiden, kuolleiden työntekijöiden nimet, henkilötunnuksset ja kuolinpäivät, heidän edunsaajiensa nimet ja henkilötunnuksset sekä muut vastaavat tiedot, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa.

Myös Valtiokonttorilla ja kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä 1 momentissa tarkoitettut tiedot ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi.

157 §

Tietojen antaminen rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi

Valtiokonttorilla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja ministeriölle, verohallinnolle ja sellaiselle lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen eläke vaikuttaa.

Annettavia tietoja ovat tämän lain mukaista eläkettä saavan tai saaneen henkilön:

- 1) henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot;
- 2) tiedot maksetuista eläkkeistä;
- 3) tiedot työnantajasta; ja
- 4) muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi tehtävää henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatointia varten.

Valtiokonttorilla on 1 momentissa tarkoitettu oikeus antaa 2 momentissa mainittuja tietoja myös poliisi- ja syyttäväviranomaiselle siltä osin kuin ne ovat välttämättömiä rikosten selvittämistä ja syytteenpanoa varten.

Tässä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa ei kuitenkaan saa antaa työntekijän terveydentilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka ovat tarkoitettut kuvaamaan työntekijän sosiaalihuollon tarpeen perusteita.

158 §

Tietojen antaminen viranomaisille ja luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle

Valtiokonttorilla on oikeus sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja seuraavasti:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakkoperintälaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

3) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle sellaiset tiedot työnantajan maksamatta jättämistä tähän lakiin perustuvista ulosottokelpoisista eläkemaksuista, jotka luottotietorekisterin pitäjällä lain mukaan on oikeus tallettaa luottotietorekisteriin.

159 §

Tietojen luovuttaminen eteenpäin

Sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, Valtiokonttorilla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa Eläketurvakeskukset ja työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle

tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella.

Valtiokonttorilla on 1 momentissa mainittu oikeus antaa 148 §:n 1—3 momentin nojalla työnantajalta saamansa tiedot ja 150 §:n nojalla työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, vero- ja muulta viranomaiselta sekä muulta julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvasta taholta saamansa tiedot työeläkelakien toimeenpanosta huolehtiville sellaisille eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella mainittujen tietojen antajilta tai Eläketurvakeskukset.

Valtiokonttorin on ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen antamista sovittava Eläketurvakeskuksen ja asianomaisten eläkelaitosten kanssa siitä, mitä edellä tarkoitetuista tiedoista voidaan luovuttaa edelleen ja kenelle niitä voidaan edelleen luovuttaa.

160 §

Tietojen eteenpäin luovuttajan vastuu

Ennen kuin Valtiokonttori luovuttaa tietoja eteenpäin, sen on varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä antajalta.

Kun Valtiokonttori luovuttaa tässä luvussa säädettyillä perusteilla tietoja eteenpäin, se on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa tietojen antajalta saatuja tietoja.

161 §

Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Valtiokonttorilla on oikeus avata tekninen käyttöyhteys sen lisäksi, mitä tietojen antamisesta teknisellä käyttöyhteydellä säädetään julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle sekä tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) EY:n sosiaaliturva-asetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen mukaisten tehtävien toi-

meenpanosta huolehtivalle viranomaiselle sellaisiin tietoihin, jotka sillä on 158 §:n 1 kohdan mukaan oikeus saada;

3) Kansaneläkelaitokselle sekä muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada työeläkelakien toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta eläkettä, eläkeoikeutta ja vakuuttamista koskevat tiedot, 159 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin;

4) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle 155 §:ssä tarkoitettuihin ryhmäiseläketurvan hoitamista tai järjestämistä varten välttämättömiin tietoihin sekä työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tai kunnalliselle eläkelaitokselle 156 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin; ja

5) työnantajalle 148 §:ssä tarkoitetun tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi.

Tekninen käyttöyhteys on kuitenkin oikeus avata 159 §:n 2 momentissa ja tämän pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin vain, jos tästä on 159 §:n 3 momentin mukaisesti sovittu.

Valtiokonttorilla on myös oikeus avata tekninen käyttöyhteys Eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille tietojen antamista varten työntekijälle hänen tämän lain mukaisesta eläketurvastaan.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä käyttöyhteyden avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

12 luku

Muutoksenhaku

162 §

Muutoksen hakeminen

Muutoksenhakua varten on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus. Työeläkeasioiden muutoksenhakulauta-

kunnasta ja sen jäsenistä säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005) ja vakuutusosikeudesta vakuutusosikeuslaissa (132/2003).

Asianosainen saa hakea kirjallisella valituksella muutosta Valtiokonttorin tämän lain nojalla antamaan päätökseen työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Asianosainen ja Valtiokonttori saavat hakea kirjallisella valituksella muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan muutoksenhakuasiassa antamaan päätökseen vakuutusosikeudelta siten kuin tässä laissa ja hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valtiokonttorin päätökseen, jolla Valtiokonttori on kieltäytynyt antamasta 106 §:ssä tarkoitetun ennakkopäätöksen eläkeoikeudesta tai Eläketurvakeskuksen päätökseen, joka koskee 114 §:n 2 momentissa tarkoitettua eläkehakemuksen käsittelyyn toimivaltaista eläkelaitosta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

163 §

Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään ja EU-päätösten yhteenvetoon

Valtiokonttorin 7 luvussa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Kun Valtiokonttorin päätös sisältyy muun eläkelaitoksen 109 §:n 2 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin muussa julkisten alojen eläkelaisissa tai yksityisten alojen eläkelaisissa säädetään. Tällöin muun julkisten alojen eläkelaitoksen tai yksityisten alojen eläkelaitoksen on siltä osin kuin valitus koskee tämän lain mukaista eläketurvaa, pyydetävä valituksesta Valtiokonttorin lausunto. Lausuntoa ei pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

Asianosainen, joka on ollut vakuutettuna kahdessa tai useammassa EU-maassa ja joka ei tyydy Valtiokonttorin tämän lain nojalla

antamaan päätökseen, voi hakea siihen muutosta saatuaan EY:n sosiaaliturva-asetuksen täytäntöönpanoasetuksen 48 artiklassa tarkoitettun yhteenvedon, johon on liitetty kaikkien EU-maiden päätökset. Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksiä koskevaan Valtiokonttorin päätökseen haetaan kuitenkin muutosta siten kuin tässä laissa säädetään.

164 §

Muutoksenhakuaika

Muutoksenhakuaika on 30 päivää siitä päivästä lukien, jona asianosainen on saanut tiedon Valtiokonttorin tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä. Valtiokonttorin muutoksenhakuaika luetaan päätöksen tekemisestä.

165 §

Perustevalitus maksuunpanosta

Asianosainen saa tehdä maksuunpanoa koskevan perustevalituksen, jos hän katsoo, että Valtiokonttorin tämän lain perusteella määräämä maksuunpano tai työnantajan 136 tai 137 §:n perusteella tekemä työntekijän eläkemaksun pidätys on ollut lain tai sopimuksen vastainen. Perustevalitus on tehtävä kirjallisesti ja se on toimitettava työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu.

Jos perustevalitus tehdään ulosmittauksen takia, on lisäksi voimassa, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annettussa laissa säädetään perustevalituksesta.

166 §

Valituskirjelmän jättäminen

Asianosaisen on toimitettava Valtiokonttorin tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä tehty valituskirjelmä muutoksenhakuajassa Valtiokonttorille.

167 §

Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä

Valtiokonttori tutkii, voiko se itse oikaista päätöksensä. Jos Valtiokonttori hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Jos Valtiokonttori on antanut päätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena, sen on pyydettävä lausunto muilta eläkelaitoksilta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee näiden hoitamaa eläketurvaa. Jos päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia, lausunto pyydetään vain yksityisten alojen eläkelaitokselta ja siltäkin ainoastaan silloin, kun kysymyksessä on 111 §:ssä tarkoitettu tilanne.

Jos kaikki ne eläkelaitokset, joiden päätöksiä valitus koskee, hyväksyvät muutoksenhakijan vaatimukset, Valtiokonttori antaa uuden, oikaistun päätösyhdistelmän. Näin oikaistuun päätösyhdistelmään saa hakea muutosta siten kuin tässä luvussa säädetään.

Jos Valtiokonttori oikaisee aikaisemman päätöksensä vain osin, sen on annettava asiasta väliaikainen päätös. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Jos päätösyhdistelmästä tehty valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia ja Valtiokonttori viimeisenä eläkelaitoksena hyväksyy sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi, oikaistu päätösyhdistelmä. Jos se ei oikaise päätösyhdistelmää, menetellään siten kuin 168 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. Jos kysymyksessä on 111 §:ssä tarkoitettu tilanne ja yksityisten alojen eläkelaitos ei hyväksy valittajan vaatimuksia, Valtiokonttorin on siirrettävä valitus yksityisten alojen eläkelaitoksen päätöstä koskevalta osin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan ja valituksen osalta menetellään siten kuin työntekijän eläkelain 9 luvussa säädetään.

168 §

Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle

Jos Valtiokonttori ei hyväksy muutoksenhakijan vaatimuksia kaikilta osin, sen on toimitettava valituskirjelmä sekä valitusta koskeva lausuntonsa 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle. Jos valitus koskee työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöstä, Valtiokonttorin on toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa mainitussa ajassa vakuutusosikeudelle.

Jos Valtiokonttori hyväksyy valituksessa esitetyt vaatimukset osin tai kokonaan sen jälkeen, kun valituskirjelmä on toimitettu muutoksenhakuelimelle, Valtiokonttori voi antaa asiasta väliaikaisen päätöksen. Väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava viipymättä muutoksenhakuelimelle. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta. Valtiokonttori voi poiketa 1 momentissa mainitusta määräajasta, jos valituksen käsittelyssä tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Jos Valtiokonttori päätösyhdistelmän antaneena viimeisenä eläkelaitoksena on pyytänyt lausunnon muilta eläkelaitoksilta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, Valtiokonttorin on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annetut lausunnot 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

169 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut Valtiokonttorille tai työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle 164 tai 165 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, valitus voidaan

tästä huolimatta ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

170 §

Päätöksen täytäntöönpano

Valtiokonttorin päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Valtiokonttorin ja työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoimainen tuomio.

171 §

Kirjoitus- tai laskuvirheen korjaaminen

Valtiokonttorin on korjattava antamassaan päätöksessä oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe. Virhettä ei kuitenkaan saa korjata, jos sen korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen.

172 §

Asiavirheen korjaaminen

Valtiokonttori voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen, ilmeisen vääriin lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe.

Valtiokonttori ei saa muuttaa päätöstään tai poistaa sitä asianosaisen vahingoksi, jollei asianosainen ole suostunut siihen.

173 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu uuden selvityksen perusteella

Jos asiassa ilmenee uutta selvitystä, Valtiokonttorin on tutkittava lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu asia uudelleen. Valtiokonttori voi tällöin aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn eläkkeen tai tarkistaa jo myönnetyn eläkkeen aikaisempaa suuremmaksi. Myös työeläkeasioiden

muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosoikeus voivat menetellä samoin muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 162—164 §:ssä säädetään.

174 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos Valtiokonttorin tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai Valtiokonttorin vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksen poistamista on haittava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Jos työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan tämän lain perusteella antama lain-

voimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi asianosaisen tai Valtiokonttorin vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosoikeuden on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Edellä mainituin perustein vakuutusosoikeus voi poistaa myös oman päätöksensä ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Jos Valtiokonttori tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen, se voi keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisena siihen asti kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

13 luku

Voimaantulo

175 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

N:o 1296

Laki**valtion eläkelain voimaanpanosta**

Annettu Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valtion eläkelaki (1295/2006) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen valtion eläkelain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tässä laissa tarkoitetaan *VEL-lailla* valtion eläkelakia (280/1966) ja *VPEL-lailla* valtion perhe-eläkelakia (774/1968).

Valtion eläkelakia sovelletaan VEL-lain ja VPEL-lain nojalla myönnettyihin eläkkeisiin ja etuuksiin.

2 §

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) VEL-laki;
- 2) valtion eläkelain voimaanpanolaki (281/1966);
- 3) VPEL-laki;

4) valtion perhe-eläkelain voimaanpanolaki (775/1968);

5) eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annettu laki (382/1969); sekä

6) laki ennakkotiedosta ja muutoksenhausta eräissä eläkeasioissa annettu laki (272/1971).

Jos muussa laissa, sen nojalla annetussa säännöksessä, Euroopan yhteisöjen säädöksissä tai kansainvälisessä sosiaaliturvasopimuksessa viitataan 1 momentissa tarkoitettuihin lakeihin, viittaus tarkoittaa valtion eläkelain mukaisia vastaavia säännöksiä, jollei valtion eläkelaista tai tästä laista muuta johdu.

Työntekijällä on oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain mukaan siten kuin valtion palveluksessa olevalla työntekijällä, jos hänen oikeutensa eläketurvaan määräytyi valtion eläkelain voimaan tullessa VEL-lain mukaan palveluksesta:

1) eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain soveltamispiiriin kuuluvassa laitoksessa; tai

2) Tieteellisten seurain valtuuskunnasta annetun lain (938/2006) mukaisessa valtuuskunnassa.

3 §

Valtion eläkelakia sovelletaan lain soveltamisen piiriin kuuluviin työntekijöihin lain voimaantulosta lukien.

Ennen valtion eläkelain voimaantuloa päättyneisiin ja lain voimaan tullessa jatkuviin palveluksiin sovelletaan ajalta ennen lain voimaantuloa eläketurvan piiriin kuulumisen, eläkkeeseen oikeuttavan ajan, eläkkeen, eläkeiän, eläkkeen karttuman ja eläkkeen laskennan osalta VEL-lakia, VPEL-lakia ja mainittujen lakien voimaanpanolakeja sekä niiden muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksiä, sellaisina kuin ne olivat voimassa valtion eläkelain voimaan tullessa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, VEL-lain 1 §:n 4 momenttia sovelletaan myös valtion eläkelain voimaantulon jälkeiseen palvelukseen, jos palvelus on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa.

4 §

Valtion eläkelain mukaista palvelusta pidetään VEL-lakia, VPEL-lakia sekä mainittujen lakien voimaanpanolakeja ja mainittujen lakien muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksiä sovellettaessa niiden mukaisena palveluksena. Valtion eläkelaisa tarkoitettulla eläkkeellä ja sen mukaisella palveluksella tarkoitetaan myös ennen lain voimaantuloa edellä mainittujen lakien perusteella karttunutta eläkettä sekä näiden mukaista palvelusta.

5 §

Mitä valtion eläkelain 7 luvussa säädetään viimeisen eläkelaitoksen järjestelystä, ei sovelleta silloin, jos eläkkeenhakija saa tai hänellä on oikeus saada ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella omaan työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa eläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mu-

kaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea ja hän hakee uutta tai hänelle aikaisemmin myönnetyn eläkkeen jatkamista. Mainittuja säännöksiä ei sovelleta myöskään, jos ennen 1 päivää tammikuuta 2004 vireille tulleen hakemuksen perusteella myönnettyä ja sittemmin keskeytettyä eläkettä ryhdytään maksamaan uudelleen. Jos edunjättäjä sai kuollessaan sellaista eläkettä, johon ei ole sovellettu tämän pykälän ensimmäisessä virkkeessä mainittuja säännöksiä, niitä ei sovelleta myöskään hänen jälkeensä myönnettävään perhe-eläkkeeseen.

6 §

Valtion eläkelain 129 §:n, 130 §:n 4 momentin, 138 §:n 1 momentin ja 141 §:n mukaista viiden vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan vuoden 2013 alusta lukien. Vuosina 2007 ja 2008 mainittu vanhentumisaika on kymmenen vuotta, vuonna 2009 yhdeksän, vuonna 2010 kahdeksan, vuonna 2011 seitsemän ja vuonna 2012 kuusi vuotta. Mainittuja vanhentumisaikoja laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika.

7 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus lisätään eläkkeeseen ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2010. Kertakorotus lisätään myös sellaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut ennen 1 päivää tammikuuta 2006. Tällöin kertakorotus lisätään sen korotusprosentin mukaisesti, joka vastaa työntekijän ikää vuoden 2010 alussa, edellyttäen, että työkyvyttömyyseläkkeen alkamisesta on tuolloin kulunut vähintään viisi kalenterivuotta.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen 1 päivää tammikuuta 2006, kertakorotus lisätään VEL-lain 11—13 §:n, sellaisina kuin ne olivat voimassa valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (679/2004) tullessa voimaan, mukaisesti yhteensovitettuun eläkkeeseen. Jos perhe-eläke määrätään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan, kertako-

rotus lisätään VPEL-lain 6 ja 8 §:n, sellaisina kuin ne olivat voimassa valtion perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (680/2004) tullessa voimaan, mukaan yhteensovitettuun perhe-eläkkeeseen.

8 §

Vuonna 2010 ja sen jälkeen alkavat vanhuuseläkkeet muunnetaan elinaikakertoimella valtion eläkelain 72 §:n mukaisesti. Elinaikaeroin vahvistetaan ensimmäisen kerran vuodelle 2009.

9 §

Jos eläketapahtuma sattuu vuosina 2006—2009, tulevan ajan ansiota määrätessä otetaan vuoden 2004 työansiona huomioon vuosiansioksi muutettuna se eläkepalkka, jonka perusteella tulevan ajan eläkeosuus olisi laskettu, jos työntekijä olisi tullut työkyvyttömäksi 31 päivänä joulukuuta 2004, ja vuoden 2005 työansiot otetaan huomioon siten kuin valtion eläkelain 63—65 §:ssä säädetään. Tällöin tarkasteluaikana käytetään vastaavasti tulevan ajan ansion perusteena huomioon otettavien vuosien määrää. Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 2010, otetaan vuoden 2005 työansiot huomioon siten kuin valtion eläkelain 57 ja 63—65 §:ssä sekä 67 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään ja tarkasteluaika määrätään vastaavasti vuosien 2005—2010 perusteella. Valtion eläkelain 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitettua ansioedellytystä määrätessä otetaan huomioon työansioita kuntoutushakemuksen vireilletuloa edeltävän viiden kalenterivuoden ajalta.

10 §

Ennen 1 päivää heinäkuuta 1990 kuolleen edunjättäjän jälkeen perhe-eläkettä saavalla pitkäaikaisesti työkyvyttömällä lapsella on oikeus saada perhe-eläkettä niin kauan kuin työkyvyttömyys yhdenjaksoisesti jatkuu. Perhe-eläkkeen maksamisen jatkaminen sen jälkeen, kun lapsi täyttää 18 vuotta, edellyttää uutta hakemusta.

Perhe-eläkkeen saajan oikeus täysorvon lisäksi määräytyy valtion eläkelain voimaan tullessa voimassa olleen VPEL-lain mukai-

sesti silloinkin, kun perhe-eläkkeen määrä tulee tarkistettavaksi valtion eläkelain tultua voimaan.

11 §

Oikeus leskeneläkkeeseen on 1 päivänä heinäkuuta 1950 tai sitä ennen syntyneellä leskellä siten kuin valtion perhe-eläkelain muuttamisesta annetun lain (103/1990) voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädetään.

12 §

Lesken uuden avioliiton takia lakkautettua leskeneläkettä aletaan maksaa lesken hakemuksesta uudelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen VPEL-lain mukaisesti, jos lesken uusi avioliitto purkautuu ennen valtion eläkelain voimaantuloa ja hakemus uudelleen maksamisesta toimitetaan Valtionkonttorille kuuden kuukauden kuluessa valtion eläkelain voimaantulosta.

13 §

Ammatillisen kuntoutuksen edellytyksenä oleva tulevan ajan ansioiden edellytys täyttyy, kun työntekijän eläkkeessä on otettu huomioon tuleva aika VEL-lain 5 a ja 5 b §:n, sellaisina kuin ne olivat valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain tullessa voimaan, mukaisena.

14 §

Ennen vuotta 1950 syntyneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä on oikeus työttömyyseläkkeeseen valtion eläkelain voimaan tullessa voimassa olleen VEL-lain mukaan. Muilta osin työttömyyseläkkeeseen ja sen saajaan sovelletaan, mitä valtion eläkelain voimaan tullessa voimassa olleen VEL-lain 9 a §:ssä, 10 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 5 momentissa, 18 a ja 20 §:ssä sekä 26 a §:n 3 momentissa säädetään sekä mitä säädetään seuraavien VEL-lain muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksissä:

- 1) 1671/1995;
- 2) 1229/1999;
- 3) 679/2004.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijän oikeus tulevan ajan eläkkeeseen määräytyy samalla tavoin kuin se

määräytyisi, jos työttömyyseläkkeen eläketa-
pahtuma olisi 31 päivänä joulukuuta 2006.
Tällöin tulevan ajan eläkkeen perusteena
olevaa palkkaa laskettaessa ansiot otetaan
huomioon 31 päivään joulukuuta 2006
saakka.

15 §

Jos työntekijä saa maatalousyrittäjien su-
kupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain mu-
kaista eläkettä, maatalousyrittäjien luopumis-
korvauksesta annetun lain mukaista luopumis-
korvausta, maatalousyrittäjien luopumistu-
esta annetun lain mukaista luopumistukea
tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen
tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista
luopumistukea, eläkettä karttuu mainittujen
lakien mukaisen eläkkeen, korvauksen tai
tuen aikaisesta työskentelystä 1,5 prosenttia
vuodessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun sukupol-
venvaihdoseläkkeen, luopumiskorvauksen ja
luopumistuen perusmäärä otetaan huomioon:

- 1) eläkkeenä, jota saavalla ei ole oikeutta
osa-aikaeläkkeeseen;
- 2) lesken eläkettä määrättäessä lesken
ansiotyön perusteella saamana eläkkeenä;
- 3) valtion eläkelain 62 §:n 5 momentissa
tarkoitettuna eläkkeenä;
- 4) valtion eläkelain 73 §:n 2 momentissa
tarkoitettuna eläkkeenä; ja
- 5) valtion eläkelain 112 §:ssä tarkoitettuna
eläkkeenä.

16 §

Jos työntekijä on työskennellyt Suomessa
ennen 1 päivää tammikuuta 2005, valtion
eläkelain 53 §:n 3 momentissa tarkoitettu
teoreettiseen eläkkeeseen tuleva erillinen lisä
lasketaan sen palveluksen palkan perusteella,
jonka perusteella ennen 1 päivää tammikuuta
2005 myönnettävää eläkettä määrättäessä
olisi otettava huomioon tuleva aika VEL-lain
perusteella, sellaisena kuin se oli voimassa
valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain
tullessa voimaan.

17 §

Valtion eläkelain 174 §:ää sovelletaan
poistohakemuksiin, jotka tulevat vireille 1
päivänä tammikuuta 2007 tai sen jälkeen.

18 §

VEL-lain 1 a §:ää, sellaisena kuin se oli
voimassa valtion eläkelain tullessa voimaan,
sovelletaan myös niihin valtion toiminnan
kunnallistamistapauksiin, jotka sattuvat val-
tion eläkelain voimaan tultua.

19 §

Sen estämättä, mitä valtion eläkelain
97 §:ssä säädetään, mainitun lain 95 §:ssä
tarkoitettun sotilaan eläkkeen perusteena oleva
työansio lasketaan enintään seitsemän kalen-
terivuoden työansioista, jos palvelus päättyy
ennen vuotta 2008, enintään kahdeksan vuo-
den työansioista, jos palvelus päättyy vuonna
2008 ja enintään yhdeksän vuoden työansi-
oista, jos palvelus päättyy vuonna 2009.

20 §

Ennen 1 päivää tammikuuta 2006 sattuneen
eläketapahtuman perusteella valtion eläkelain
95 §:n mukaisesta sotilaan tehtävästä eläke-
keelle siirtyneen työntekijän eläkettä korote-
taan vuosittain indeksillä, jossa ansiotasoin-
deksin paino on 50 prosenttia ja kuluttaja-
hintaindeksin paino 50 prosenttia, kunnes
eläkkeensaaja täyttää 60 vuotta, kuitenkin
enintään vuoteen 2011 saakka.

21 §

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauk-
sissa valtion edun niin vaatiessa määrätä, että
eläkeajaksi luetaan kokonaan tai osaksi aika,
jota ei muutoin luettaisi eläkeajaksi, työntekijän
23 ikävuoden täyttämisen jälkeen, ei
kuitenkaan 31 päivän joulukuuta 2004 jäl-
keiseltä ajalta.

22 §

Valtion eläkeneuvottelukunta ja valtion
työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neu-
vottelukunta jatkavat toimikautensa loppuun
sillä kokoonpanolla, joka niillä on valtion
eläkelain voimaan tullessa.

23 §

Valtion eläkelain 134 §:n 1 momenttia ei
sovelleta vuonna 2007. Vuonna 2007 sovel-

letaan valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon siirrettävään määrään valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta annettua lakia (1067/2006).

24 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

N:o 1297

L a k i**valtion eläkerahastosta**

Annettu Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Valtion eläkerahaston tehtävä

Valtion eläkelain (1295/2006) piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuvien tulevien eläkkeiden, perhe-eläkkeiden ja niihin verrattavien muiden etujen maksamiseen varautumiseksi ja näistä eduista valtiolle aiheutuvien menojen tasaamiseksi on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion eläkerahasto.

2 §

Valtion eläkerahaston ohjaus ja valvonta

Valtion eläkerahasto on valtiovarainministeriön valvonnassa. Ministeriöllä on oikeus antaa rahaston hallinnon järjestämistä, rahaston talouden hoitoa ja rahaston varojen sijoittamista koskevia yleisiä määräyksiä. Ministeriöllä on oikeus saada rahastolta tarvitsemansa tiedot ja selvitykset.

Valtiovarainministeriö hyväksyy rahaston vuotuisen talousarvion.

Rahaston varat ovat rahaston hallinnassa ja nimissä.

3 §

Valtion eläkerahaston hallitus

Valtion eläkerahastolla on hallitus, joka

vastaa rahastosta. Hallituksen määrää valtiovarainministeriö kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksessa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä. Hallituksessa on oltava riittävä sijoitustoiminnan asiantuntemus. Jäsenillä on puheenjohtajaa lukuun ottamatta henkilökohtainen varajäsen. Kolme jäsentä sekä heidän henkilökohtaiset varajäsenensä on määrättävä valtion virkamiesten ja työntekijäin keskustason henkilöstöjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Valtiovarainministeriö voi vapauttaa hallituksen jäsenen tehtävästään. Valtiovarainministeriö vahvistaa jäsenten palkkiot sekä hallituksen esityksestä rahaston työjärjestyksen.

Hallituksen tehtävänä on ottaen huomioon valtiovarainministeriön 2 §:n 1 momentin nojalla antamat määräykset:

1) huolehtia rahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä;

2) päättää rahaston talouden ja toiminnan kannalta merkityksellisistä ja laajakantoisista asioista;

3) ohjata rahaston sijoitustoimintaa, päättää rahaston sijoitusperiaatteista sekä laatia ja hyväksyä 7 §:ssä tarkoitettu sijoitussuunnitelma;

4) huolehtia rahaston kirjanpidon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä;

5) päättää rahaston toiminta- ja taloussuun-

HE 173/2006
StVM 37/2006
EV 174/2006

nitelmasta sekä tehdä valtiovarainministeriölle esitys rahaston vuotuiseksi talousarvioksi;

6) huolehtia rahaston maksuvalmiudesta; sekä

7) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös ja siihen kuuluva toimintakertomus sekä toimittaa se määräajassa valtiovarainministeriölle.

Hallitus on päätösvaltainen neljän jäsenen tai varajäsenen ollessa läsnä. Läsnä olevista yhden on oltava puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella ääntenemmistöllä. Äänen mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan ääni.

Rahaston hallituksen puheenjohtajaa, jäsentä ja varajäsentä pidetään hänen hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä rikoslain (39/1889) 40 luvun 11 §:n 2 kohdan mukaisena henkilönä.

4 §

Valtion eläkerahaston henkilöstö

Valtion eläkerahastolla on virkasuhteinen toimitusjohtaja. Rahastolla voi olla myös muuta virkasuhteista henkilöstöä.

5 §

Valtion eläkerahaston tulot

Valtion eläkerahaston tuloja ovat rahastolle tuloutettavat eläkemaksut, rahaston varoille saadut tuotot sekä muut tulot, siten kuin valtion eläkelaisissa säädetään.

6 §

Valtion eläkerahaston menot

Valtion eläkerahastosta siirretään vuosittain varoja valtion talousarvioon siten kuin valtion eläkelaisissa säädetään. Rahaston toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan rahaston varoista.

7 §

Valtion eläkerahaston varojen sijoittaminen

Se osuus valtion eläkerahaston varoista,

jota ei siirretä valtion talousarvioon, voidaan sijoittaa. Rahaston sijoituksia tehtäessä on huolehdittava sijoitusten varmuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta monipuolisuudesta ja hajauttamisesta. Rahaston hallituksen on laadittava rahaston varojen sijoittamista koskeva suunnitelma (*sijoitussuunnitelma*). Sijoitussuunnitelmassa on erityisesti otettava huomioon rahaston luonne ja sijoitustoiminnan vaatimukset. Sijoitussuunnitelmasta on käytävä ilmi, minkälainen hajautussuunnitelma rahastolla on, miten rahaston omistuksista muissa yhteisöissä johtuvia oikeuksia käytetään ja ne periaatteet, joita noudatetaan valittaessa omaisuudenhoitajia.

Valtion eläkerahaston sijoitustoimintaa valvoo Vakuutusvalvontavirasto. Valvontamaksusta säädetään erikseen.

8 §

Valtion eläkerahaston tilinpäätös ja tilintarkastus

Valtion eläkerahaston taseessa tai sen liitetiedoissa on ilmoitettava 1 §:ssä tarkoitettuun palvelukseen perustuvista eläkkeistä aiheutuva eläkevastuu sekä eläkevastuun kattamaton osa.

Valtiovarainministeriö asettaa vuosittain rahaston hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa, joiden molempien tulee olla joko Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia (KHT) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajia (JHTT).

Tilintarkastajien on tarkastettava rahaston hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajien on annettava kultakin tilikaudelta tilintarkastuskertomus, jossa on erityisesti lausuttava:

1) onko tilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti;

2) antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot rahaston toiminnan tuloksesta ja tulokellisuudesta sekä taloudellisesta asemasta;

3) onko rahaston hallintoa ja toimintaa hoidettu sitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti;

4) tilinpäätöksen vahvistamisesta; sekä

5) rahaston tuloksen käsittelystä rahaston hallituksen ehdottamalla tavalla.

Tilintarkastajien on tehtävä toimitetusta tilintarkastuksesta tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen sekä lausutaan siitä, onko tilinpäätös laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti. Jos tilintarkastaja kesken tilikauden havaitsee merkittävää huomauttamista rahaston hallinnosta ja taloudesta, on asiasta viipymättä ilmoitettava rahaston hallitukselle ja valtiovarainministeriölle. Rahaston hallitus ja henkilöstö ovat velvollisia avustamaan tarvittaessa tilintarkastajaa tarkastuksen suorittamisessa.

9 §

Valtion eläkerahaston tilinpäätöksen vahvistaminen

Valtion eläkerahaston tilinpäätöksen vahvistaa valtiovarainministeriö, joka päättää

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 2006

siinä yhteydessä niistä toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus sekä muut ministeriön hankkimat selvitykset ja arvioinnit rahaston taloudesta, toiminnasta ja tuloksellisuudesta antavat aihetta. Valtiovarainministeriön on päätettävä rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta viimeistään varainhoitovuotta seuraavan huhtikuun 30 päivänä.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Tällä lailla kumotaan valtion eläkerahastosta 29 päivänä joulukuuta 1989 annettu laki (1372/1989) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa asetettu rahaston hallitus jatkaa toimintaansa toimikautensa loppuun.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Eero Heinäluoma*

SDK/SÄHKÖINEN PAINOS

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ

N:o 1295—1297, 6 1/2 arkkia

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2006

EDITA PUBLISHING OY, PÄÄTOIMITTAJA JARI LINHALA

ISSN 1455-8904